

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Bedae expositio in actus apostolorum - Cod. Aug. perg.
153**

Beda <Venerabilis>

[Reichenau ?], [9. Jh.]

Bedae expositio in actus apostolorum

[urn:nbn:de:bsz:31-42055](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-42055)

6. y.

expositio in act' aptoz Bede

Medicina manu eorum mara ddae musu

quos in oculis
nos relinquam

8. 4. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

scripsit. marcus. & lucas. quo non solum ab ecclesia christi. uerum etiam ab ipso adhuc in carne manentibus. apostolis
probati potuerunt. Nam domini uerba gerentibus. uenit solum apostoli qui uiderunt. sed & discipuli qui uiderunt didicerunt.
facta christi dictaque. conscriberent. Quatenus sequentibus. ecclesie doctoribus. ea que non uiderunt. predicandi scriberen-
dique. fiducia pariter & auctoritas preberetur. Accus uero apostolorum & precipue beati pauli cuius indiuidui
us in peregrinando comes exerat beatus lucas sicut uiderat ipse composuit. quorum omnis textus quatuor
exteriorum istorum. Inim aduertere potuimus continet annos xxviii. id est tiberii cesaris annos sex. greg-
gii annos quatuor. claudii. annos quatuordecim. cuius principis paterus apostolus romam uenit. &
quarto anno. fame facta octauo anno. sunt iudei romam expulsi. Item neronis annos quatuor.
Quorum duos extremos beatus paulus romae libera mansit custodia. Ex quo intellegimus in eadem urbe
librum esse compositum. Itemque ut probetur quoque. reges eadem tempora discernat. herodes philippus.
& lisanas patriarche presuerunt annis sex. Herodes rex qui & agrippa qui cesaris perit annis vii.
Agrippa filius eius sub quo paulus romam missus est annis. quindecim. cuius restant usque. ad subuersionem
hierosolymorum. anni duodecim. In hac distinctus exsecutus sum uerba eius de libelli reuoluit historia.
quid sub quo tempore gestu sit euidenter agnoscere possit. Misi autem & explanata uincula epistole
beatissimi euangeliste iohannis cuius maximam partem ex omelibus sancti augustini. latissima summa
te diffusis compendiosius breuiator excerpsti. Non nulla uero in calce sua proprio sudore subieci.
In quo utroque opere si quid utilitatis inuenieris di donis adscribe. si quid superflui meae fragilitati
compaere intercedentem pro nobis beatitudine unum deum omnipotentem regimem ecclesie pro prole coniu-
ua incolorem.

D primum quidem sermonem feci de omnibus. O theophile. que cepit ihesus facere &
docere. De omnibus. scilicet christi factis & dictis in euangelio scripsisse. Non quod
omnia comprehendere potuerit. ne sit contrarius iohanni qui ait. Multa quidem
& alia signa fecit ihesus in conspectu discipulorum suorum. que non sunt scripta in li-
bro hoc. Sed quod de omnibus. elegerit unde faceret sermonem. que iudicauit
apta & congrua. sufficere officio dispensationis sue. Theophilus inter-
pretatur dei amator. & ad dei amicum. Qui cumque dei amator est. ad se scriptu-
re dat. sue hinc anime. quia lucas medicus scripsit. inuenit salutem. Et notandum quod ait.
Que cepit ihesus facere & docere. primo facere. postea docere. Quia ihesus bonum doctorem instituens.
nulla nisi que docuit fecit. Usque in diem qua precipiens apostolis per ipsum sem. quos elegit ad sum-
ptuse. Per hyperbolen legendum. usque in diem quo adsumptuse. precipiens ante adsumptionem id est
precepta dantis apostolis. que tunc in euangelio leguntur. Est ergo sensus. scripsi de ihesu tempo-
re quo cepit signa facere & docere. usque in diem. qua eiusdem con sum matris unde uenerat rediit.
Per dies xl. apparet eis alloquens de regno dei & conuiescens. Ad instruenda deus fide sue resurrectionis.
sepius apostolis post passionem suam uiuus apparuit. cibos sumpsit. eandemque qua amotuis suscitauerat pal-
pandam carnem exhibuit. Sed altiori misterio per hanc. xl. dierum cum discipulis conuersionem.

scripsit. marcus. & lucas. quo non solum ab ecclesia christi. uerum etiam ab ipso adhuc in carne manentibus. apostolis
probati potuerunt. Nam domini uerba gerentibus. uenit solum apostoli qui uiderunt. sed & discipuli qui uiderunt didicerunt.
facta christi dictaque. conscriberent. Quatenus sequentibus. ecclesie doctoribus. ea que non uiderunt. predicandi scriberen-
dique. fiducia pariter & auctoritas preberetur. Accus uero apostolorum & precipue beati pauli cuius indiuidui
us in peregrinando comes exerat beatus lucas sicut uiderat ipse composuit. quorum omnis textus quatuor
exteriorum istorum. Inim aduertere potuimus continet annos xxviii. id est tiberii cesaris annos sex. greg-
gii annos quatuor. claudii. annos quatuordecim. cuius principis paterus apostolus romam uenit. &
quarto anno. fame facta octauo anno. sunt iudei romam expulsi. Item neronis annos quatuor.
Quorum duos extremos beatus paulus romae libera mansit custodia. Ex quo intellegimus in eadem urbe
librum esse compositum. Itemque ut probetur quoque. reges eadem tempora discernat. herodes philippus.
& lisanas patriarche presuerunt annis sex. Herodes rex qui & agrippa qui cesaris perit annis vii.
Agrippa filius eius sub quo paulus romam missus est annis. quindecim. cuius restant usque. ad subuersionem
hierosolymorum. anni duodecim. In hac distinctus exsecutus sum uerba eius de libelli reuoluit historia.
quid sub quo tempore gestu sit euidenter agnoscere possit. Misi autem & explanata uincula epistole
beatissimi euangeliste iohannis cuius maximam partem ex omelibus sancti augustini. latissima summa
te diffusis compendiosius breuiator excerpsti. Non nulla uero in calce sua proprio sudore subieci.
In quo utroque opere si quid utilitatis inuenieris di donis adscribe. si quid superflui meae fragilitati
compaere intercedentem pro nobis beatitudine unum deum omnipotentem regimem ecclesie pro prole coniu-
ua incolorem.

significat se occulta presentia que pro miserat impl. dicitur. *Eccce ego uobis cum sa omnib, dieb, usq, ad con-*
sumationem seculi, Iste eni numerus hanc temporalem terrenamq, uitam t ppe quattuor anni tempore t ppe quattuor
uentos oculi designat, Na post qua conspulta fuerim corpore p baptisum in mortem. Quasi rubri maris
calle trinito. necessariu in hac solitudine dno habemus ductionem qui nos ad celestia regna pducat. & ima-
gnus sue donatio remunerans presentia sui sps. quasi uera isbelet quide beatificat, Vos au baptizabi
mini spu sco. non post multos hos dies, Nondu fuerant apostoli baptizati nram aqua scilicet sco. quos in
tellegim ia fuisse baptizatos sive baptisimo iohannis. ut nonnulli uolunt. seu qd magis credibile e.
baptisimo xpi, Neq, eni ministeriu baptizandi de fuerat. ut habere baptizatos seruos p quos ceteros
baptizaret. quia n defuit memorabilis illius humilitatis ministeriu quando eis lauit pedes, Cu ergo
diceret dno. quia iohannes quide baptizauit aqua. Nequaquam subiecit. Vos au baptizabitis. sed uos
au baptizabimini spu sco. Quia neq, apostoli neq, sequaces eoru. qui usq, hodie baptizant in ecclesia.
alioq qua iohannes. id e in aqua baptizare preualent. sed tantu in uocato xpi nomine. Ad est interior
uita sui sps sui. que homine aqua tribuente. baptizati eoru animas simul & corpora purificat. qd in iohannis
baptisimo n fiebat, Non eni erat sps datus. quia is n dum fuerat glorificatus, Sequit. Igit qui con-
uenerant. interrogabant eu dicens, dne. si uicem hanc restitues regnu isrl. Quo apparuit eis locu-
tuse de regno di sps quoq, sui n post multos dies pmisit aduentum. Consequenter eu de eodem regno
p conuocandi. uorum uidelicet mox adueniente spu sco in presentia restituendu. In infuturo scilicet refer-
uandum credere debeant, Carnales eni adhuc discipuli. resurrectione xpi completa. contra uo-
regnum isrl credebat ee uenturum. Iuxta quod cleophus ait, nos au sperabam. quia ipse es redemp-
turus isrl. Ecce angelista premisit. quia dno hierosolimam uenturo. existimarent. quod con-
festum regnu di manifestaretur, Sed oportebat impleri ppheta. qua patri carens ait. tu uero
reppulisti & spreuisti. & distulisti xpm tuu, Reppulisti eni & spreuisti filiu patris. quando eum in
passione deseruisti loquentem, Dicit dno. quare me dereliquisti. Distulit au. ut que scilicet illo tem-
pore regnatura putabant. expectant in die iudicii in sua maiestate uenturum, Unde &
ipse dno. spiritalem isrl & regnu celeste ppheta fuisse pmisum insinuans ait, Non e urm nisse
tempora at momenta que patris posuit in sua potestate, Illius inquit regni tam secretum
tempus e. ut patris tantu modo scientie patet, & quando dicit. non e urm scire. ostendit
quod & ipse sciat. cuius omnia sunt que patris sunt. Sed n expectat nisse mortalib, ut semp
in certis de aduentu iudicis. sic cotidie uiuant. quasi die alia iudicandi sint, Sed accipitis
uir tute sup uenientis sps sui in uos. & eritis mihi testes in hierosalem, & colera. Et super
ueniens inquit in uos sps scilicet. nequaquam regnu isrl. siue regnu di in isrl ut putatis adferet.
sed uobis uirtute deme testificandi prebebit. tan tu q, regni illius tempora longe sunt. ut
prius non solu hanc hierosolimorum urbem. ueru omis iudee fines. De hinc au & p proxime gentes
samarie. & ad extremum nouissimis quoq, p circuitu mundi terminos. euangeli fama per-
currat, Ecce huc dixisset uidentib, illis eleuatus e. Marcus quidem alia dno locutione

comemorans etc. Et tunc quidem, ih̄s post quā locutus ē eis: adsumptus ē in cœlum.
Sed quia Lucas significantius adiecit: Cū hec dixisset: eleuatus ē. ostendit p̄fecto illis quos
comemorauerat sermonibus. explatis. dñm ascendisse ad cœlos. Et nubes suscepit eū ab
oculis eorū. Ubiq; creatura suo creatori prestat obsequiu. Astra indicunt n̄scientem.
patientē obnubunt. Recipiunt nubes ascendente. Redeuntē ad iudiciū conuulsiōem.
Ecce duo uiri adstiter̄ iuxta illos in uestib. albis. Albe uestes. exaltationi magis congru
unt. quā humiliationi. Et tideo dño ascendente. in albis uestib. angeli apparent.
qui nato dño in albis uestib. apparere n̄dicuntur: quia quinquagesimā suā apparuit
d̄s humilis. In ascensione sua ostensus ē homo sublimis. Nam illocus congruit. dum n̄ qui
in humili ciuitatula natus ē homo. de monte sublimi regressus ē ad cœlū. Hic ih̄s qui
adsumptus ē a uobis in cœlū. Ob duas illas causas angeli uidentur: ut uidelicet. Ascensi
onis tristitiā. regressionis comemoratione consolarentur: et uenire in cœlū illū re
monstrarent. & in quasi in cœlū sicut heliam. Sic uenit quē admodū uidistis eū cum
in cœlū. Id ē in eadem forma carnis itq; substantia uenit iudicaturus. in qua uenit
iudicandus. cui p̄fecto immortalitātē dedit. naturā n̄ abstulit. Cuius aeterna gloria
diuina quē quondam in monte trib. discipulis apparuit. pacto iudicio ab omnibus
seis uidebitur. quando tollatur impius. ne uideat gloriā dī. Tunc reuersi sunt hie
rusalem a monte qui uocatur oliuati. Dñs & saluator n̄r. principe tenebrarū de
uictor. in locū pacis & luminis fideles educat. Meritoq; montem chrismat̄. Ascende
sem p̄missurus sp̄m. cuius nos unctio docet de omnibus. Qui ē iuxta hierusalem. sabb
ti habens iter. Iuxta istoriā indicat montē oliuarū. spacio miliarū ab urbe hie
rusalem eē discretum. Sabbato enī iuxta legem. plus quā mille passus incedere non
licebat. Iuxta allegoriā uero. qui gloriā dñi ad patrem ascendente. in cœlum
eri merebitur. cōsp̄s s̄i p̄missione dicitur. hic sabbati temere. urbem p̄p̄tue pacis ingre
ditur. Eratq; enī iuxta esaiam sabbatū ex sabbato. quia cū hic cessauit a p̄uerso ope
re. illic quiescit in cœlesti r̄tributione. At contra qui in hoc s̄to. quasi p̄tempus sex
dierū salutē operari neglexerit. illo p̄p̄tue quidā tempore de finib. hierusalem
bette excludatur. illud euangelicū contemnent. orate. ne fiat fuga ur̄a hie
uel sabbato. Sequit̄. Et cū introissent in cenaculū. ascendet̄ ubi manebit. Locum
in superiori designat. quia uā a terrena conuersatione sublata. ad superiora scientis
uirtutisq; conscenderit. Iacobus alphi. & simon zelotis. & iudas iacobi. Putant
quidā duos fuisse apostolos. iacobi uocabulo nuncupatos. iacobū uidelicet zebedi.
& iacobū alphi. tertiu uero iacobū fratrem dñi. n̄ apostolū sed ep̄m fuisse hierosoli
morū. quod nequaquā uerū ē. Sed iuxta euangeliorū fidem euangelium iacobum
alphi filiu. apostolū p̄ fuisse hierosolimis sciendū ē. qui frater dñi dicitur ē. eo quod

distante humana sup nis iudicis. Parui merito. transceditur ille. qui laude homi
 nu iustus erat. Et delecti sortis eis. Et cu n hoc exemplo. t quod ionas ppheta sorte dep
 hensus sit indifferenter sortib; e credendu. Cupri uilegia singuloru. ut hieronimus ait.
 Comune legem facere omnino non possint. Nam ibi & gentiles uiri tempestate coacti. auctore
 periculi sorte querebant. Et hic matthias sorte eligitur. ne apostoli electio. mandato discre
 pare legis uideris uideretur. ubi summ' sacerdos sorte queri uibe batur. sicut de zacharia
 dicit. scdm consuetudine sacerdotu sorte exiit ut incensum poneret. Qui idcirco ut reor
 tunc sorte legabat. ut incipio figuraretur. uerū semp querendu fuisse sacerdotem donec
 ueniret cui repositu erat. Qui n in hostiaru cruore. sed p propriu sanguine introiit
 semel in sca. aerna redemptione inuenta. Cuius hostia tempore pasche immolata
 sed die pente costen spu sco in igne apparente. uere consummata e. [Uteris eni erat
 consuetudinis. acceptas do uictimas. celesti igne consummari. Donec ergo uertas com
 pleretur. figuram licuit exerceri. Inde e quod matthias. qui ante pente costen
 ordinatur. sorte queritur. Septem uero diacones qui postea nequaquam sortis agi
 tatione. sed discipuloru tantu electione. apostoloru uero oratione & manus impositione
 sunt ordinati. Quod si qui necessitate aliqua compulsi. dm putent sortib; exemplo apos
 coloru ee consulendum. uideant hoc ipsos apostolos. n nisi collecto frim costu. & precibus ad
 dm fuis egisse. Et cu complerent dies pente costes. erant omis parte in eode loco. Hoc e ince
 naculo. qd superius ascendisse narratur; qui cu q; eni spu sco adimpleri desiderant.
 Carnis domicilia necesse e mentis contemplatione transcendant. Sicut au quadraginta
 dies quib; dms post resurrectione cu discipulis conuersatus e. consurgente xpo peregrinaci
 onis huius designat ecclesiam. Ita dies quinquagesimus quo sps ses accipitur. pfectione
 beate quid sit. qua labor ecclesie temporalis. denario remunerabitur aerno. congru
 enter exprimit; Na & ipse numerus quadragenarius. equalib; suis partib; cõputa
 tus. addit amplius ipsu denariu. & facit. L. Quadragenari quippe numeri. dimidiu e
 xx. quarta pars. x. quinta. iiii. octaua. ii. Decima. iiii. Vigesima. ii. Quadragi
 sima. i. xx. au. & x. Liiii. & ii. & iiii. & ii. & i. L. faciunt. cuius cõpota facillime
 patet figura. Quo presens conflictus gaudiu nobis iubelet. quasi licenter generat
 sempiternu. apostolo dicente. quod eni in p'senti momentaneu e. leue tribulationis
 nre. supra modu in sublimitate. aernu glorie pondus operat nobis. Vera e au nra
 beatitudo corporis & anime. nos immortalitate gloriantes. si omne & beate trinitatis.
 aerne uisione satiari. Na corporis quattuor notissimis qualitatib; consistimus;
 in interiore au homine. extoto corde. tota anima. tota mente. dm diligere iubemur.
 & hoc e pfectu uite denariu. diuine nos glorie p'senti uisione satiari. Uerū notandu
 iuxta istoria. quod apud anti quos dies pente costen. id e quinquagesime quo lex data

nus quisq. sectm lingua sua illius ipsius unius sermonis. qui ab apostolo fuerat pro
 nuntiatus suscipere. & audire & capere intellectum. Nisi forte sectm hoc magis uide
 batur. audiendum ee miraculu qua loquendum. Et qui habitant mesopotamiam.
 & iudea & cappadocia. Iudea hoc loco n tota gentem. sed partem illius. Hoc e tri
 bum iuda & beniamin significat. Ad distinctione iudicea samarie galilee decapoleos.
 & alioru in eadem p uinea regionu. que licet omis una lingua loquerentur hebreu
 domestica tam singule dicendi speciem habuere distinctam. Unde & pbrus in eam
 passione quod galileus sit loquela sua pro dicitur. Iudei quoq. & phselici. proselitos.
 id e aduenas nuncupabant eos qui de gentib. origine ducentes. circum cisionem & iu
 daismum eligere malebant. sicut achior in libro iudith fecisse narratur. Non solu
 ergo in quibus qui natura sunt iudei. ex diuerso orbe conuenerunt. ueru & hi qui de
 preputio nati. eoru adhesere ritui. Alii uero inridentes dicebant. quia musto pleni
 sunt isti. Inridentes licet misti ce tam uera testantur. qui n uino uideri quod in
 nuptiis ecclesie defectit. sed musto sunt gratis spiritalis implati. Jan enim uniu nouum
 in utres nouos uenerat. cu apostoli n in uelustate littere. sed in nouitate sps di magna
 resonarent. Non enim sicut uos estimatis hi ebrii sunt. cu sit hora diei tertia.
 Sps scs gloria indiuidue trinitatis. mundo p dicitur us tertia conuenienter hora
 descendit. & quia supra dicit. Erant in oratione p seuerantes. recte p spm sem ora
 tionis hora percipiunt. ut ostendatur legentib. quia sps scs gratia non facile percipit.
 Nisi mens ac carnalib. sup noru intentione eleuetur. Iria enim tempora quib. clari
 bel. indie flectere genua sua & adorare legitur. tertia. sexta. & nona hora. ab
 ecclesia intellegitur. quia & dñs tertia hora spm sem mittens. sexta ipse crucem
 ascendens. nona animam ponens. easdem horas nobis. ceteris excellentius. incimare &
 scs ficare dignatus e. Effundit despu meo sup omne carne. Verbu effusionis. ostendit
 muneri largitate. quia n uolum pphs. & sacerdotib. tantu sed omnibus
 passim in utroq. sexu condicionib. & psonis scs sps eol gratia condonanda. que sit eni omis
 caro. pphsa consequenter exposuit. Et pphs abunt in quens filii uru & filie ure. & cetera.
 Et dabu prodigia in celo sursum. & signa in terra deorsu. Prodigia in celo. cu dno nascente nouu
 sidus apparuit. illo cruce ascendente sol obscuratus e. & ipsu celu e tenebris obduction.
 Signa in terra. que dno spm emittente contremuit. monumenta aperuit. terra si sit. & mul
 ta que dormierunt scoru corpora redi uua pculit. Sanguine lignu & uapore fumi.
 Sanguine dominici lateris. igne sps scs. uaporem compunctionis & fluiu. quia sicut ab igne
 fumus. ita ab ardore sps scs uapor nascitur. Na & sanguine demortua carne. uiuaci ruo
 pfluere. que contra natura nroru e corporu. signi loco factu credere restat. cuius uide
 licet. nisi nre salutis. ac uite. que de illius utiq. morte p nascitur. Potest & uo in igne. fideliu

inluminatio. In uapore uero fumi iudeorum qui non crediderunt cecitas intellegi. Unde &
legem daturus dñs. in uigne fumoq; descendit. quia & humiles p claritate suę ostensionis inlumi-
nat. & supborū oculos p caliginē erroris obscurat. Sol conuertatur in tenebras. Luna in san-
guine. Hoc in dñi passione partim factū. partim ante diem dñi magnū. idē iudicii futurū
creditur. tunc enī sol obtenebratus ē. sed luna in sanguinē uersa palā hominib; apparere
n̄ potuit. que tunc utpote in pascha xv. existens inter diu fuerat mortalū uisibus obie-
tu telluris occulta. Ferte om̄s quicūq; inuocauerit nom̄ dñi. saluus erit. Hoc ē quod p̄brus
alibi ait. Quia n̄ ē p̄sonarū acceptor. sed in omni gente qui timet eū & operatur iustitiā.
acceptus ē illi. Ihm̄ nā harenū uirū ad p̄batū ado. & scelera usq; ad flagitantes inuocauerunt.
Quasi doctus magister. prius incredulos commissi reatus ad mo nō. ut iusto timore compunc-
tis consiliū salutis post modū opportunus impendat. Et quia scientib; legē loquitur.
ipsū xpm̄ eē. qui apph̄lis eē p̄missus ostendit. Nec tam̄ hunc prius auctoritate
sua. di filiū nominat. Sed uirū p̄batū. uirū iustū. uirū a mortuis suscitatum.
Non uisitata cū ceteris atq; cōmuni resurrectione. idē in fine sēti dilatata. sed tertia
die celebrata ut singularis. & gloriose resurrectionis assertio. testimoniū eterne
diuinitatis adquirendū. Cū enī colororū corpora. corruptioni p̄bar & subisse
post mortem. hunc utiq; de quo dicit. Non dabis sēm̄ tuū uidere corruptionem.
Cum probat humane fragilitatis expertem. probat etiā humane conditionis
merita sup̄gressū. Et ideo magis dō quā hominib; conferendum. quali uero
apud gentiles. apostoli p̄dicationis utitur exordio. In corneli centurionis
istoria. & in sermone apostoli pauli athenis habito doceberis. Prouidebam
dñm̄ corā me semp. quō ad dextris ē mihi ne cōmouear. Veniens inquit in ea que
transiunt. non abstuli oculū ab eo qui ē p̄manē. hoc p̄uidens. ut in eū post temporalia
p̄acta recurrem. quō fauē mihi. ut stabiliter in eo p̄maneam. Et hoc quod peccatū
n̄ feci. nec dolus inuentus ē in ore meo. non humanitati sed diuinitati adscribam.
p̄ hoc & in eo gratiationib; meis iocunditas. & in uerbis exultatio. p̄p̄t̄ resurrectio
nē scilicet. quia p̄ eā liberatus ē mundus. In sup̄. & caro mea n̄ deficiat in inferno.
sed in spe resurrectionis obdormiat. Quō neq; animā meā in inferis possidenda
dabis. Neq; sc̄ificatū corpus p̄ quod & alii sc̄ificandi sunt. corrumpi patieris.
Quia notas mihi fecisti uias. quib; itur ad eternitatem. In quibus post tristitiam
passionis. adimplebis me læticia cū uultu tuo. & ascendenti in celis. dabis delecta-
tiones dextere tue usq; in fine. Quia neq; derelictus ē in inferno. Sed descendit
quidem xps̄ sc̄tm̄ animā ad inferos. ut quib; oportuit subueniret. sed n̄ ē dere-
lictus in inferno. quia cito reditu. corpus resurrecturū p̄ciuit. Dextera igit̄
dñi exaltatus. Quia dixerat p̄sal mus. quō ad dextris ē mihi ne commouear;

In promissione sp̄s sc̄i accepta a patre effudit hunc quē uos uidetis & auditis.
 Videtis in linguis igneis. auditis in n̄ro sermone; quod uero ait. Quia accepit a pa-
 tre promissionē sp̄s sc̄i & effudit utramq; eiusdem xp̄i naturā manifestat. quia
 & accepit ut homo. & effudit ut d̄s. Non enī dauid ascendit in celos. dicit autē ipse.
 Sicut enī inquit hec que notissima sunt. beatus dauid n̄ de sua. sed de d̄ni sui ascensione
 p̄ dicit. qui emittendus ex sion. idē de regia eiusdē dauid stirpe uenturus & domina-
 turus ē in medio inimicorū suorū. Sic & illa que p̄missi. n̄ ad dauid. sed ad xp̄i
 mortē & resurrectionē p̄tinere cognoscite. Sic d̄s d̄no meo. sede ad dexteras meas.
 Primū nom̄ d̄ni apud hebreos theba gram maton est. quod pprie in d̄o ponitur.
 Secundū qđ cōmune mortalib; quo & reges & ceteri homines appellantur. Quod si nob̄
 obponere uoluerit heresis arriana. ex hac diuersitate minorem filiū. maiorem ee
 patrem. respondebim; ei. illi nom̄ inferius conuenire. cui sedere imperatur. Sicut
 & beatus p̄trus consequenter exposuit. Quia & d̄m. eū & xp̄m d̄s fecit. hunc
 ihm quē uos crucifixistis. Non enī diuinitas crucifixa sed caro ē. Hoc utiq; fieri potest.
 qđ potuit crucifigi. Donec ponā inimicos tuos. scilicet bellū pectū tuorū. Hoc ē qđ ipse
 p̄trus alius d̄ctio ait. Quē oportet celū quidem suscipere usq; in tempora restitū-
 tionis omnū. Tunc enī cū uenerint tempora refrigerii ad conspectu d̄ni. missurus est
 eū qui p̄ dicitur ē a regali; seculib; nobis ihm xp̄m. ad iudicandas uiuos & mortuos. Hic autē
 auditis. compuncti s̄ corde. & cetera. Uide p̄phāia iohel impl̄ d̄m. cerne post ignē
 sp̄s sc̄i. uapore sequi compunctionis. fumus enī excutere lacrimas sol̄. Inci-
 piunt flere qui riserant. tundunt pectus. dicit d̄o p̄. & suā. tiquā sacrificium ut
 sanguinē illū ualeant gustare saluandū. quē sup se filiosq; suos imprecari fuerant
 ante damnati. Sequit; Penitentia inquit agite & bapti; etur unusquisq; uirū.
 Dicitur baptismā. p̄misit penitentię lamenta. ut ecclesie more prius se aqua sue af-
 flictionis infunderent. & post mox sacramento baptismatis lauērent. Et adposite
 sunt in illa die anime circiter tria milia. Ubi primū ecclesie celebratū ē baptismā.
 dispensatorie p̄ d̄as diuina ad confessionē sc̄e trinitatis tria milia colligit animarū.
 Et moyses quide quinquagesimo die pasche. quo lex data ē. sollempnitatem primitia-
 rū p̄cepit initari. Nunc autē sup uenientē sp̄u sc̄o. n̄ manipuli spicarū. sed anima-
 rū sunt d̄no primitiis consecrate. Et habebant om̄a cōmuna. & cetera. Si caritas
 d̄i diffunditur in cordib; nr̄is. mox p̄fecto generat & d̄a p̄xni dilectionē. Unde
 p̄p̄t gemmū eiusdem caritatis ardorem. bis sp̄s sc̄s legitur apostolis datus. magnūq;
 ē fraterni amoris indicium. om̄a possidere. nihil ppriū habentes. P̄trus autē aliohan-
 nes ascendebant in templū. & cetera. Apostoli nona hora templum ingressuri
 primo claudū diu debilem saluante. deinde ad uesperam usq; laborantes. multa hominū

milia uerbo fidei imbuunt quia doctores ecclesie infine mundi uenientia & languentia pri
us isrl. & post modum alia gentilitate predicant, Hu sunt enim operari quos nona & unde
cima hora in uinea pat. famulus inducit, In quibus uir quierat claudus ex utero ma
tris sue baolabatur, Quia populus isrl. non solum dno incarnato sed ap. primis alia legis tem
porib. dat. rebellis extitit quasi ex utero matris claudus fuit, Quod bene iacobum
angelo luctante benedictio quidem sed claudicante figuratur, Quia populus isrl. dem dno
in passione pualens in quibusdam p. fidem benedictus in quibusdam uero e. p. infidelitatem clau
dus, Que ponebantur cotidie ad portam templi que dicitur speciosa, porta templi speciosa
dicitur e. p. que si quis introierit saluabitur, Ad hanc portam debilis isrl. ire non ualens legis
ppharu q. uocib. adfertur ut ab ingredientibus in interiora sapientie fidei audiende
deposcat auxilium, Qui uaticinia futuroru quasi ad portam ponunt auditores sed patri
e. in templum p. ducere cui p. confessione for. & cognom. patre & clauis celi sunt dati
Argentum & aurum non est mihi, & cetera, Habuit qui de uasus tabernaculi iustificationes
culture & sem. seculare. auro argentoq. distinctu. sed in uasus legis sanguis euangeli
preciosior emittit quia populus ille qui ante auratos postes mente debilis iacuerat in no
mine crucifixa saluatus templu regni celestis ingreditur, Alioquin beatus pater domi
nici memor p. cepti quo dicit, Nolite possidere aurum & argentum pecunia que ad pe
des apostoloru ponebatur non sibi recondere sed ad usus pauperu qui sua patrimoniu
reliquerant referuare solebat, In adprehensa ei manu dextera adleuauit eum
Que uerbo ergit hunc alia dextera confortat, Quia sermo docentis in corde auditoru
minus ual. si non alia p. p. actionis comendatur exemplis, Exiliens stetit &ambu
labat & intrauit cum illis in templu, Ordo p. fectionis egregius primo illu. resurgere
qui iacuerat, Deinde iter arripere uirtutu. & sic regni uirtutu. cum apostolis intrare
In templu sunt stupore & extasi, Extasi pauore dicit, Na alio modo dicitur exta
sis cum mens non pauore alienatur sed aliqua inspiratione reuelationis adsonatur
Concurrunt omnis populus ad eos ad portam qui appellatur salomonis, Saluato p. apostolos
isrl. concurrunt omnis mundus ad limina ueri & pacifici salomonis de quo dicitur
Multiplicabit ei imperiu & pacis non erit finis, Ipse au. e. lapis demontis absisus qui terrene
regno fidei inimico ruente pacificu. porban solus tenet imperiu, Erat au. omnis
anima que non audierit p. p. illu. exterminabitur de plebe, Breuiter ac dilucide p. phala
ru. legisq. testimonio docet dnm. deunctis audiendu. gentib. In incredulos quidem
dommaturu. fideles uero aeterna benedictione donaturum, Et omnis p. ph. e. israhel
& deinceps, Quia uis patri. arche & sci. priorum temporu. multa de xpo. dictis factisq.
ppharerent. tempus tam p. p. p. phalaru. coru. dico. qui de xpi. ecclesieq. misterio
manifeste scripser. Amuhel. sub quo & regu. tempora in iudea ceper. exordiu. sumpsit.

& usq; ad babilonice captiuitatis solutione pmanfit, Et in semine tuo benedicentur
 omis familie terre. Sem quidem abrahe xps e. In cuius fide nominis omnib; terre
 familis iudeis uiceli ca & gentib; e benedictio pmissa. Demulec au apostolus ani
 mos iudeoru quo ad credendu faciat promptiores dicendo. quod totius mundi salua
 tor. eos primu uisitaturus & benedicetur eligerat. Uobis inquit primu ds susci
 tant filiu suu. Ubi pariter intuendu qd eundem filiu di que sem abrahe nuncupat.
 ob duas utiq; eiusdem xpi naturas. ne uel homine tantu xpm. uel alteru hominis. & al
 teru di crederent filiu. quo heresis laqueo. manes insanus & nestorius sunt decepti;
 Sup uener sacerdotes & magistratus templi & sadducei, & aliter. Sacerdotes & magistra
 tus siue p dcor templi. ut alia dicit editio. qui doctores & iudices uidebantur populi.
 dolebant qd ad apostolos audiendos. multitudo confluera. Sadducei au qd resur
 rectione p dcarent. utriq; uero qd ihm que se occisum nouerant homine. illi hunc
 ad firmarent acto patre glorificatu. It factus e numerus uiroru quinque mili. **S**
 unquingue milib; hominu. quos in heremo ds pauit. populus sub lege constitutus.
 sed xpi munere recreatus accipitur. possunt & hęc quinq; milia apostoloru instruc
 ta doctrinis. populu designare gentiu eiusde legis spiritalit misteria securu. **I**
 t bene utriq; uespere celesti munere donant. quia cu ueniret plenitudo temporis.
 misit ds filiu suu. Hic e lapis qui repbatu e auobis edificandis. qui factus e inca
 put anguli. A edificandis erunt iudei. qui cunctis gentib; in desolatione idoloru
 morantib; ipsi soli lege & pphas. ad edificatione populi cotidie legebant. Hui du
 edificat. p uener ad lapidem angularem. qui duos parietes amplectetur.
 id e. In uener in scripturis ppheticis xpm in carne uenturum. qui duos conderet
 populos in sem & ipso. Et quia ipsi in uno pariete stare. hoc e soli salui fieri malebant.
 repbauit lapidem. qui n erat aptatus ad unu. sed ad duos. Veru ds illis licet nolen
 tib; hunc ipse pse posuit. In caput anguli. ut ex duob; testamentis. & ex duob; populis.
 edificatio surgeret unius eiusdemq; fidei. Et n e in alio aliquo salus. Si in nullo alio.
 sed in xpo tantu mundi salus e. ergo & patres testamenti uiderit. eiusde redemptoris
 incarnatione. & passione saluati sunt. qua nos saluari credim & speram; & si enim
 sacramenta p temporu ratione discrepent. fides tam una eademq; concordat.
 qui qua nos p apostolos facta eandem illi dispensatione xpi p pphas didicerunt
 ee uentura. Neq; eni e redemptio captiuitatis humane nisi in sanguine ei. qui
 dedit sem & ipse redemptione p omnib;. Conpro qd homines eent sine litteris. & uidi
 otes admirabant. In litterata mittuntur ad p dicu. ne fides credentiu n uirtute
 di. sed eloquentia atq; doctrina fieri putarentur. Ut apostolus ait. Non in sapien
 tia uerbi. ut n. uacuus & in cruce xpi. Idiote eni dicebant. qui p propria lingua natu

riliq; scientia contenti. Literarū studia nesciebant. Siquidem greci proprium.
ielion uocant. Annorū enī erat amplius xl. homo. In quo factū erat signū istud.
sanctatis. Juxta historiam pfecta. Quis hominis in exsuperabilis calumniarib; ostenditur.
Allegorice ius populus isrl. non xl. tantū annis inheremo. sordet egyptias manna contem-
ta requirit. Verū & in terra remissionis. inter dñi semp idolorū q; ritus claudicabat;
uel si numerus quadragenarius gemine legis plenitudinem significat. Quater enī deni.
xl. faciunt. utriusq; transgressor. uelut quadragenaria pfectione. debilis iacendo
transcendit. Dñe tu qui fecisti celū & terrā. Fecisti iudicis persecutorū minis. ficticiū
sibi resistendi p uirtutū signa deposuisti. Aduersus sōm puerum tuū ihm quem unxisti;
Xpi nom de quo dictū ē. Aduersus xpm ei. aduerbū exponunt. Xps aū achrismate. idē.
abunctione nom accipit. iuxta qd dicit. Unxit te dñs tuus oleo lacte. id ē spū scō.
Et cū orassent motus ē locus in quo erant congregati. Qui uirtute robusti pectoris.
contra fraudem querebant hostiū. iudiciū iam iudice precis. terre matu percipiunt.
Quaten agnoscerent. terrena sibi corda ēē cessura sub quorū pedib; scō adueniente spū.
terra ipsa sit pauore concussa; quā uis & lēx timor eorū. qui credendo. apostolis fue-
rant subiciendi possit intellegi. qui infirma grauidine discussa. confurgere cō xpo.
& celestia sapere didicerunt. Multitudinis aū credentiū. erat cor & anima una.
Qui scdm pfecte reliquerant. nequaquā degeneris nobilitate gloriantes. se inui-
cem preferabant. sed uelut unus eiusdē matris ecclesie uiscerib; educti. eodē cuncti
fraternitatis amore gaudebant. E uirtute magna. reddebant apostoli testimoniu
resurrectionis ihū xpi dñi nri. Doctorū uigilanter auditorūq; discernit ordi-
nem. Nā multitudo credentiū. rebus suis sprētis. caritatis inuicem copula iunc-
ta est. Apostoli uero. uirtutib; fulgentes. xpi cunctis miseria parabilebant.
Joseph aū qui cognominatus ē barnabas. Apostolū hunc puto ēē barnabam. qui
infra cū paulo legitur gentiū apostolus ordinatus. Unde quia cyprus genere
erat. postea discedens apaulo patriā repetit insulam. Licet quidam arbi-
trentur. pauli collegam eū potius fuisse. qui supra cū mathia ad. apostolatus
ē sortem statutus. minus incuentes. quia iuxta emendatiora exemplaria.
hic barnabas. ille mutata littera. barsabbas appellatur. sicut in libro he-
breorū nominū. hic filius consolationis. ille aū filius qui & is interpretatur.
Quod ē interpretatiū filius consolationis. Ubi cūq; scriptura sacra nomi-
na rerum uel psonarum cū interpretatione ponit. sensum utiq; sacratiorem.
isdem in eē significat; merito ergo filius consolationis uocatur qui p̄sentia
contenans. spe futurorū consolatur. Nā & sp̄s sc̄s ideo paraclaus cognō-
minatur. quia in mundo pressurā habentib; p̄ uicernā sui numeris infusione

aliorū dicitis: quod sequendū putauerit eligat. S ad ducē ergo qui interpretantē
iusti. uindicabant enī sibi. quod n̄r̄t̄. sicut infra legimus. corporis omnino resur-
rectionē negantes. animā perire cū carne dicebant. sed ne angelū quidem spiritū
ue. ullū eē credebant. & quinq. tantū libros mori recipientes. p̄ph̄t̄arū p̄ conu. respu-
ebant. atq. ideo maxime hi principib. insequendo apostolos ad stipulabant. zelo ui-
delicet ducti. quod illi uirtute magna & miraculorū signis. redderent testimoniū resur-
rectionis ihū xpi dñi; Angelus autē dñi p̄ noctē aperiens ianuas carceris. & cetera.
N edubitarē thomas dñm eē carnē & ossa gestantē. quē ianuis clausis uiderat intrantē.
5. E cce ipse cū sociis mortali adhuc carne uestitus. ianuis egredietur clausis; Carcerem
quidem inuenim̄ clausū cū omni diligentia & custodes stantes ad ianuas. aperientes
autē nemine uider; Quid profandū iudca. ceca stimularis insania. furantib. dicens.
apostolis. dñm fuisse demonum mento sublatū. die rogo. eosdem apostolos. de carcere tuo
clauso. cuius furtu crechis. ablatos. Ambigebant clerillis quiddam fieri. Nesi quide
fidei federe uolentes. ingenta enī malicia. cor p̄fidum. insignis autē manu festis ob-
turat; Itulit̄ inclucere sup nos sanguinē hominis istius. Oblitus ē princeps sacer-
dotū debita. quod ipse sibi & suis in p̄catu erat dicens. Sanguis ei sup nos & sup filios
nr̄os. Surgens autē quidā in concilio phariseus nomine gamalibel. Hic gamalibel
ut clement̄ indicat. Apostolorū erat infide sacerdos. sed eorū consilio p̄manens apud
iudeos. ut illorū intali turbine potuiss̄ sedare furorē; Ante enī hos dies exi-
it theodas. & cetera. Theodas hic p̄suasit multis. utiq. sepphus refert. sub latas exur-
be facultatib. suis. ripas iordanis obsidē. & cū eō magus. p̄ph̄t̄ se dicebat. posseq.
imperio. fluuui diremto gurgite p̄bere transitū. cui fidei p̄cura totis iussu. equitū
turba sup ueniens. multis quidem p̄emptis. aut captis. ipsius caput hierosolimam re-
uexit. Post hunc exiit iudca galileus. Hunc autē scribit iosephus galileaniten.
de ciuitate gamala. Qui iudducho quocūq. phariseo coep̄tis. adsumpto. cogere ple-
bem. ad tributa romani soluendo. p̄der̄ libertate. p̄ferens ex lege. dño soli seruien-
dom. & eos qui ad templum decimas deferrent. cesari tributa reddere n̄ debere. que
heresis intantū creuerat. ut autē phariseorū. & multā partem populi concubant.
I ta ut dñm xpm interrogandum eē crederent. licet tributa cesari dari an non. factū ē
murmur grecorū aduersus hebreos; Causa murmuris erat. qd̄ hebrei si is uelut
utpote erudiciores. in ministerio p̄ferrent uelut grecorum; Non ē equū nos derelin-
quere. uerbū dī & ministrare mensis. De hoc tractat. Locus inquit indicat iste.
qd̄ meliora rudi populo sint fercula mentis. quā fals̄ p̄ membra dapes. Conside-
rate ergo fr̄s uiros ex uobis boni testimonii septem. & cetera. Hinc iā decreuerunt
apostoli. uel successores apostolorū. p̄ om̄s ecclesias septem diacones. qui sublimiori

gradu esset ceteris. & proximi circa aram. quasi columnae altaris adisterent. & non sine aliquo septuaginti numero mysterio. Stephanus autem plenus gratia & fortitudine. **S**tephanus grece. Latine coronatus dicitur. Quia pulcherrima ratione. quae perceptorus erat in re. quodam praesagio preoccupat in nomine. Lapidatus humiliter. sed sublimiter corona tus. Hebraice autem interpretatur norma ura. Quorum videlicet martyrum sequentium. quibus primo patiendo. forma factus est moriendo pro. Ita poterant resistere sapientiae & spiritu quo loquebatur. Hoc dicit ipse suis martyribus. **E**go enim dabo vobis os & sapientiam cui non poterit resistere. & contra dicere omnia aduersarij urj. Dignum enim fuit. ut in probo martyre confirmaretur. Quod civitas pro suo nomine tradita. est pro mutare dignatus. **N**isi gloria apparuit patri nro abraham. cum esset in mesopotamia. & cetera. Notandum iuxta verba stephani. quia non sicut in genesi videtur. post mortem patris locutus est de abraham. qui utique in charran mortuus est. ubi cum illo & ipse filius habitavit. sed prius quam habitaret in eadem civitate. iam tamen cum esset in mesopotamia regione. cuius ipsi est civitas. Exi de terra tua & de cognatione tua. & cetera. Terra & cognatione abraham. chaldeorum patria. genusque appellat. unde iam prius exierat. quia nunc in mesopotamia degebat. sed quia quasi liber ob causas egrediens. spe redeundi & desiderio tenebatur. Audit adno. exi de terra tua non ut corpore. inde traiceret quod iam fecerat. sed ut animum mentis euelleret. ideoque quod sequitur **I**unc exiit de terra chaldeorum. Non corporis sed mentis egressum significat. quo se in populum a chaldeorum conversione & gente seceverit. qui iuxta fidem chronicorum. eodem anno chaldaei egressus. mesopotamiam ingressus. in charran moratus. & in terra repermissionis in ductus. Quia erit sem ei annis in terra aliena & servituti eos subiciet. & male tractabunt eos annis quadringentis. Non ita intellegendum est. quasi male tractandus & servituti subiciendus dixit hoc sem annis quadringentis. sed per phaton legendum. quia peregrinum erit sem ei annis quadringentis. In cuius parte temporis sua servituti accidit. **Q**uia enim scriptum est. In isaac uocabitur tibi sem. Ex anno natiuitatis isaac usque ad annum egressus ex aegypto. computantur anni quadringenti quinq. annos more suo scriptura quadringentos appellat. Quibus peregrinum futurum erat illud sem siue in terra chanaan. siue in aegypto. potest & sic intellegi. quod a quinto anno isaac. quae per filium in eum coeperit affligi. labor quadringentorum computatur annorum. Accersit iacob patrem suum & omne cognationem in animabus septuaginta quinq. **H**oc interpretatur sequitur indicendo. ceterum in hebraica veritate. animae tantum hoc repperiunt. sed & suspension animorum seriem in genesi computare uolueris. addito ipso iacob & ioseph. cum duobus filiis qui erant in aegypto. **H**oc solum modo uimas inuenies. **I**telefunctus est ipse & patres nri & translati sunt in sichein. De ioseph. quidem solo scriptura refert. quod ei ossa de aegypto translata. & in sichein stumulata. Verum & ex his beati stephani uerbis. & sicut ieronimus

scriptis. qui eorundem locorū incolā erat. Inm aduertendum ē ceteros quoq; patri
archas ibidem eē sepultos. quā uis memoria ioseph merito celebrior habeatur. qui
& hęc ipse de ossib; suis fieri mandauit. ad cuius tribū ciuitas ipsa p̄tinuit. Siquide
hieronimū in historia beate pauli sic refert. Transiuit in quens sichem. Non ut pleriq;
errantes legunt sichar quę nunc neapolis appellatur. & ex latere montis gari hinc
exstructam circa puteū ioseph intrauit ecclesiā sup̄ quē dñs sedit. & paulo post. atq;
in dē inquit diuertens. uidit. xii. patri archarū sepulchra. Item in libro de optimo
genere interpretandi. xii. aū patri arche. n̄ sunt sepulti in urbe. sed in sichem. sed
merito mouet quod sequit̄. Et positi s̄ in sepulchro qđ emittit abraham pretio argenti
a filio emmor filii sichem. Hoc enī genesis. abrahā ab ephron filio sochor hāthi
in caria tharbe locū sepulchri. quadringentis argenti siclis emisse. in quo ipse abrahā
isaac. & iacob. & adam. proto plastus sepulti sunt. itemq; iacob de mesopotamia reuer
sum iuxta urbem sichem. partem agri quo tabernacula tenderet. ab emmor patre
sichem datis centū agnis accepisse. Non emittit ergo abrahā sepulchrū ab emmor
fr̄ chemita. sed ab ephron hāthi. in quo xii. patri arche n̄ s̄ sepulti. sed in sichem ut
dixim̄. Uerū beatus stephan̄ uulgo loquens. uulgi magis inducendo sequitur opi
nionem. Duas enī pariter narrationes coniungens. n̄ tam ordinē circūstantis histo
rie. quā causā de qua agebat̄ intendit. qui enī insimulabat̄ aduersus locū sc̄m
& legem docuisse. p̄git ostendere. quomodo ih̄s xp̄s ex lege monstratur eē primus sus.
& quod ipsi nec tunc mori. nec dño nunc seruire maluerint. Hęc utpotui dixi
n̄ p̄ iudicantis sententię meliori si ad sit. porro qđ dicitur. a filio emmor filii si
chem. in greco exemplari scriptū ē. a filio emmor. qui fuit in sichem. quod ge
nesis historie magis concordare uideatur. Iam & si fieri potuerit. ut idem emmor
& patrem & filiū si chem. haberet. Cū ad p̄p̄inquarēt aū tempus remissionis. quā
confessus erat dñs abrahe. Illius utiq; quia dictū ē. & post hęc exibunt. & de serui
ent mihi in loco isto. Quis te constituit principē & iudicem sup̄ nos. Intota illos
contione sua redarguit. iā tunc legi mori q; fuisse contrarios. Hic ē moyses. qui
dixit filiis isrl̄. p̄ph̄s̄ uobis suscitauit dñs de fratrib; ur̄is. tāquā me. Iamquā me
carne uisibile. sed sup̄ me maiestate. terribilem. ne noua inquit & aduentu xp̄i
dicat̄ eē doctrina. ipse moyses cui noluerunt oboedire patres isrl̄ p̄dicat. & in ho
minis hunc forma futurū. & cunctis animab; uitę p̄cepta daturum. Nūquid
uictimus. ut hostias obtulistis mihi annis quadraginta. Quā uis necessitate serui
endi dño libarunt. mente tam auersi. ueraciter idolis seruisse dicunt. ex eo tempore
quo aurū in caput uituli transformauer. Nā qđ postea quidam dño eos legitimus
obtulisse. n̄ uoluntate. sed uti ex hoc loco discernimus poenarū fecerunt. malū. & aurum

interfectione quia ppter idola corruerunt. Dñs autē n̄ ea que offerunt sed uoluntatem
 recipit offerentium. Deniq; ubi cūq; occasio fuit semp corde reuersi sunt in egyptum.
 Et suscepistis tabernaculū moloch. Quā uis inquit uiderimini ad tabernaculū dñi uicti
 mas hostiasq; deferre. tota tam̄ intentione mentis. fanū moloch implexati estis.
 Et autē moloch siue mel dñm̄. ut sepe dñi legitur. idolum Anmanitarū. qđ interpretat rex
 ur̄. Et sidus di uiri. remfam. Dimisistis inquit dñm̄ uerū diuuum. Et sidus remfam id ē
 factura ur̄ uobis p̄do suscepistis. significat autē luciferū. cuius cultui sarraceni una
 gens ob honorem ueneris erit mancipata. Et quia remfam uerū factura ur̄. uel requi
 es ur̄. interpretat. pph̄ta consequentē adiunxit. atq; ait. figurat quas fecistis. Ado
 rare eas. Subiudicat apo conu suscepistis. Et transferam uos trans babilonem.
 Prop̄t̄ hęc inquit sacrilegia uos n̄ in babilonē tan tū modo. sed ultra babiloniam quoq;
 captiui ducemini. Nec putandus ē primus martyr errasse. quia p̄ eo qđ in pph̄ta scrip
 tū ē trans damascum. dixerat trans babilonē. magis enī intelligentiā quā uerbū posuit.
 quia trans damascū ducti sunt in babilonē. siue trans babilonē. Tabernaculū testi
 moniū fuit patrib; nr̄is in deserto. Quia dicebant eū contra locū sēm agere. Hinc
 ostendit dñm̄ n̄ magni pendere lapidum ornatiū. sed splendorem animarū desiderare
 celestium. ubi subintellegi uult. sicut tabernaculū in templi factura desertū. sic dñs sū tem
 plum intellegit meliore statu succedente delendum. iuxta s̄olm̄ hieremias precurebat
 dicens. Nolite confidere in uerbis mendacii dicentes. Templū dñi templū dñi templum
 dñi ē. Et post aliquanta. Faciā inquit domui huic in qua uocātū ē nom̄ meū. Lingua
 uos habebit fiduciam. sicut feci silo. ubi habebat nom̄ meū a principio. Et uiciam uos
 a facie mea. Celū mihi sedes ē. terra autē scabellū pedū meorum. Non hoc carnalit̄
 intellegendū. qđ sic habeat dñs membra collocata in celo et in terra. ut nos cū sedemus.
 sed ut se indicaret in interiorē eē et superiorem omnib;. et sibi sedem. terra uero sca
 bellū pedū eē p̄hibuit. qui ut se sibi om̄ia circū dare monstraret. alibi se celū metiri
 palmo. et terrā assere p̄ gillo concludere. Spiritualiter autē celū scōs. terra uero pecca
 tores insinuat. qđ in his uidelicet dñs inhabitando presidet. illos condem nando p̄ sternat.
 Aut quis locus. requiectionis mee ē. Non aureus utiq; et marmoreus terrestris habitaculi
 locus. sed ille quē pph̄ta sub necit. Sup̄ quē autē requiescet sp̄s m̄s. nisi sup̄ humilem et
 quiescentem. Et rementes sermones meos. Quia accepistis legē in dispositionē angelorum.
 Lex ē enī ordinata p̄ angelos in manu mediatoris. Ecce uideo celos ap̄tos et filiū ho
 minis ad dexteris stantem dñi. Cū dñs x̄p̄s et dñi et hominis p̄fectus sit filius. quid ē qđ hunc
 beatus martyr hominis potius quā dñi filiū appellare maluit. cui plus utiq; glorię
 uideretur adlaturus. si eū dñi potius quā hominis filiū appellare uoluisset. nisi ut hoc
 testimonio iudeorū confundere dñi infidelitas. qui se hominē crucifixisse. et hunc dñm̄

quia ipse in corpore suo quod est ecclesia adhuc patitur iniquos. In cuius dicit mem-
 bris beneficia conlata filii facta esse denuntiat cum ait. Esuriam & ledisti mihi mun-
 ducare; & hoc ponendo subiunxit. Quia diu ex minimis meis fecistis: mihi fecistis.
 Ego sum quem tu persequeris; Non dixit Ego sum deus: ego sum dei filius. sed humi iuratis in-
 quit meum infirma suscipe. & tu superbie squamae deponere. Sed surge & ingrede-
 re in ciuitate. & dicitur tibi quid te oporteat facere. Non continuo que essent
 facienda monstrauit. sed in ciuitate post modum audienda premonuit. ut tanto
 post in bonis solidius stare: quanto prius funditus euersus. a pristino errore acci-
 dens; Apertisq; oculis nihil uidebat. Nequaquam potuisse bene rursus uidere.
 nisi prius excecatus fuisset bene. & propria sapientia que perturbatur excludens.
 fidei se percuncta committeret. Tercie tribus diebus non uidens. Quia dominum non credi-
 derat tercia die mortem resurgendo uicisse. suo iam instruitur exemplo. quia
 nebris triduanas luce reuersa mutaret. Ego enim ostendo illi. quanta oportet eum
 pronomine meo pati; Non debet inquit timeri quasi persecutor. sed ^{potius} quasi frater
 amplecti. qui aduersa que seculis inculerat promptus est sustinere cum scis; Et confes-
 sionem ceciderunt ab oculis eius. tamquam squamae. Draconis omne corpus dicitur squa-
 mis esse coniectum; quia ergo iudei serpentes & genimina sunt uiperarum uocati
 quia illorum perfidia sectabatur. quasi pelle serpentina oculis cordis obtegerat.
 sed cadentibus sub manu diuinis. ab eis oculis squamis monstratur in facie. quod
 uerum lumen iam recepit in mente. Accipientes autem discipuli eius nocte. id est discipuli
 christi; In greco enim non est additum ei. sectantur modo discipuli. ut generaliter christi uel
 ecclesie intellegantur. Non dum enim paulus discipulos fecisse legitur. sed solum
 iudeos confudisse. qui habitabant damasci. Per murum dimiserunt eum submitten-
 tes in sporta. Hoc effugium genus hodieque seruatur in ecclesia quando quis uita
 qui hostis insidius. uel huius seculi laqueis circumfusus. spei fideiq; sue in uimine
 siluabitur; murus enim damasci qui sanguinem bibens interpretatur. aduersitas
 seculi est. Rex arda qui interpretatur descensio. diabolus intellegitur. Sporta que
 iuncis palmisq; sola confici. fidei speiq; conuentione designat. Iuncus enim
 uiriditatem fidei. palma spem uite eterne significat; quis quis ergo se muro
 aduersitatis uidet amictum. sporta uirtutis qua euadat festinus ascendat.
 Cum autem uenisset in hierusalem. temptabat iungere se discipulis. Non enim mox bap-
 tizatum credam uenisse. ad apostolos hierusalem. sed sicut ipse galatis scripsit.
 primo abisse in arabiam. & iterum reuersum esse damascum. De inde post tres annos
 uenientem hierosolimam uidisse patrum. & mansisse apud eum diebus quindecim.
 Alium autem apostolorum neminem uidisse. nisi iacobum fratrem domini. ac de inde sicut & lucas

ungula incedere. & uerbu di continua meditatione ruminare satagunt.
 Qui si uel ignorantia forte. uel infirmitate morte incurrerunt spiritalem. pro in-
 tentationis tam recte integritate resuscitari merentur. sicut p[ater] ip[s]i contigisse
 probatur. cui rectissime quod de dore eade scriptu e. u[er]u[m] potest. factu e au-
 in cheb. illis. ut infirmata moreretur. Sci eni cu[m] fragilitate nature mortalis
 aliqua delinquent. quasi in dieb. operu bonoru casu subite infirmitatis occu-
 bunt. sed cu[m] mox lacrimis insistent. spem recuperande uirtutis ascendant. scoru
 auxilia inuocant. & sua que inter miserunt bona acta recogitant. faciunt pro-
 feco quod sequitur. Qua cu[m] lauisent. posuer ea in ce naculo. & colera. que de
 p[ater]i euocatione & elemosinaru dorcaelis ostensione narrantur. Et circum steter
 illu om[n]i uidus flentes. Uidus sunt pie cogitationes anime penitenti. que sensus
 pristini uigorem. quasi uiri regimen ad tempus omiserunt. que pro anima delin-
 quente necesse e suppliciter exorant. Et ostendentes tunicas & uestes. quas faciebat
 illis dorcas. Non suis p[er]defuncta uocab. sed ipsius precabantur operib. quo elemosi-
 na non solu secunda. sed prima morte liberat. Dixit. thabita surge. & illa ape-
 ruit oculos. & uiso p[ater]o resedit. Iustissimus ordo resurgenti. ut prius oculos men-
 tis aperiat. & agnita deinde p[ater]i uoce resideat. lum suu circu spectationis quod
 p[er]diderat recipit. & ad doctrinam eoru quise adiuuerunt uiuit. Dans au illi manuu.
 erexit eum. Cont acta p[ater]i manu thabita resurgit. quia languescens anima
 peccatis. nullo melius ordine. qua scorum exemplis conualescit. Uir quidam in
 cesarea nomine cornelius. & c. Non uirtutib. ad fidem. sed fide p[er]tingitur ad
 uirtutes. ut beatus papa gregorius exponit. Cornelius eni inquit cuius elemo-
 sine ante baptismum angelo teste laudate sunt. n[on] operib. ad fidem. sed fide-
 uent ad opera. si eni do uero & ante baptismum non crediderat que orabat. uel
 quomodo hunc om[n]i p[ater] ex audierat. si n[on] ab ipso se in bonis p[er]fici p[ot]ebat. Sciebat
 igitur creatorem omniu d[omi]ni. sed quia ei om[n]i filius incarnatus ead ignora bat.
 fidem habuit. cuius orationis & elemosine placere potuer. Bona au actione pro-
 meruit. ut d[omi]ni p[er]fecte cognosceret. & de unigenito ei incarnationis misterio crederet.
 quatenus ad sacramentu baptismatis p[er]ueniret. p[er] fidem ergo uent ad opera. sed per
 opera e solidatus infide. Uidit inuisu manifeste quasi hora nona diei. & colera.
 Bene oraculum baptismi p[er]tendi hora nona accipit. quia in morte ipsius qui hora nona
 sp[irit]u tradidit erat bapt[is]mus. Et nunc mitte uiros in oppen. Cu[m] elemosinis precib. q[ui]
 susceptis. mox doctor salutis accersiri iubetur. manifeste innuitur. quod elemosinis
 illius ac precibus plenam sue salutis cognitionem adno quesierat. Vocauit duos
 domesticos suos. & militem in uentem d[omi]ni. Tres misit ad p[ater]um cornelius. quia

corpus trahit; precipit ergo. ut nationes p̄ in credulitatem ante foris positae.
 in arte praeterita uita. sociata ecclesie qua significat p̄ d̄rus inferantur.
 iuxta quod de se ipso paulus apostolus ait; Ego enī p̄ legem legi mortuus sum.
 ut dō uiuam xp̄o; & iterū; uiuo aū iā non ego. uiuere uero in me xp̄s. Qui uero
 ab hereticis circū ueniuntur. quasi uiui deuorantur a morte. Quia numquā
 manducaui omne cōmune & immundū. Populus iudeorū partem dī eē se iac
 tans. cōmunes cibos uocat. quib; om̄s utuntur homines. Verbi gratia. siullā
 carne. ostreos. lepores. & istiusmodi animantia quae unguam n̄ fin dunt
 nec ruminant. nec squamosa in piscibus sunt; immundi uero cibi dicuntur.
 bestiarū uel reptaliū carnes nulli mortaliū cōmestibiles; Hoc aū factū ē p̄ ar.
 Quia si quattuor partes orbis terrarū. mysteriū sc̄s trinitatis. aduodecim aposto
 lis predicandum erat. ideo quattuor linee. tertia uice de celo dimissae sunt.
 siue ut beatus ambrosius interpretat. Tertio rep̄ta figura. orationē trini
 tatis expressit. & ideo in mysteriis interrogatio trina. deferatur. & confir
 matio trina celebratur. Nec potest quis nisi trina confessione purga
 ri. Unde & ipse p̄ d̄rus in euangelio tertio interrogatur utrum
 diligat d̄m. ut trina responsione. uincula quae d̄m negando li
 gant absolueret; haec oportune p̄ d̄ro ostensa sunt. cū cornelius gen
 tilis ad exhibendum eū mitteret. ne dubitaret in circū cisis xp̄ianā trade
 re fidem; Erat enī ex illis animantibus. euangelico uase monstratis.
 unde & asp̄u sc̄o hoc idē facere confirmatur; Et statim receptū ē uis
 in celum; per trina submissionē linetū celo recipitur. quia post huius
 sc̄i conuersionē. qua p̄ fidem & baptismum mundata peregrinatur
 ecclesia. celestis iā habitatio felix & aeterna sequitur; Dixit sp̄s ecce
 uiri tres querunt te; In mente hęc asp̄u non in aere carnis audiunt;
 Surge itaq; & descende. & uade cum eis; Descendere de caelo. ad predi
 candum ipe iubetur. ut ecclesia d̄m non solū alta subeundo speculetur.
 sed eundem etiā in firmis quibusq; & quasi adhuc exterius positis. sed
 tamen ostiū simonis. idē oboedientiae pulsantibus. ad actiuam uitā rede
 undo. uelud electo resurgendo predicet; Iuxta quod d̄ns ait; uide
 bitis celū ap̄tū. & angelos dī ascēdentes & descēdentes sup̄ filiū ho
 minis; Cuius bene domus iuxta mare posita memoratur. Mare enī
 fluctu uagos sc̄i tumultus furoresq; designat. Ubi homines improbi. quasi
 pisces auicillissimi sese inuicem p̄secuntur & deuorant. sc̄orion uero conuer
 satio in celis ē. Quae si terrestris domus huius habitationis dissoluitur.

baptizati uelut columba descendit. Tunc enim corpus suum. id est ecclesia sua pre-
 figurare dignatus est. In qua precipue baptizati accipiunt spiritum sanctum. sed ista
 mystica & inuisibili unctione. Tunc intellegendus est unctus. quando uer-
 bum dei caro factum est. id est quando humana natura sine ullis precedentibus.
 bonorum operum meritis. de uerbo est in uero uirginis copulata. ita ut cum
 illo fieret una persona. ob hoc eum confitemur natum de spiritu sancto. & maria uirgi-
 ne. Quo deus erat cum illo. Id est pater cum filio. melius est enim. ^{scilicet} intellegere.
 quam diuinitatem filii cum homine quem adsumpsit cohabitante significari.
 ne christi persona geminare. & inuestigari dogma cadere uideamur. Nobis
 qui manducauimus & bibimus cum illo. postquam surrexit a mortuis; hic beatus
 pater quod in euangelio sollicitur exponit. Post resurrectionem scilicet se-
 bibisse cum domino. nisi forte illic credamus indicatum ubi ait. Donec illum bibam
 uobiscum nouum in domo patris mei. Cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant
 uerbum. Ne baptisma gentibus tradere dubitetur. spiritus sancti testimonio con-
 firmatur. ipsius lauacri aquas quas sanctificari solent. nouo ordine praecurrentis.
 quod semel in testimonium fidei gentium. nunquam uero in uelens euenisse rep-
 peritur. Et iussit eos in nomine ihesu christi baptizari. Cum ecclesiae regula
 sit. fideles in nomine sanctae trinitatis baptizari. queritur quomodo lucas per
 totum libelli huius textum. non aliter quam in nomine ihesu christi baptismum
 dari testatur. Quod ita beatus ambrosius soluit. quia per unitatem nomi-
 nis implatum mysterium sit. qui si christum dicas. & deum patrem quo unctus est
 filius. & ipsum qui unctus filium & spiritum quo unctus est designasti. Scriptum enim
 est in ana. h. a. r. d. b. quomodo unxit eum deus spiritus sancto. siue patrem dicas. & filium eius.
 & spiritum oris pariter indicasti. sitamen id aliam corde comprehendas. siue spiritum
 dicas. & deum patrem a quo procedit spiritus & filium. quia filii quoque est spiritus nuncupasti.
 Unde ut rationi copulatur auctoritas. in spiritu quoque recte baptizari nos pos-
 se scriptura incheat. dicente domino. Vos autem baptizabimini in spiritu sancto. ut
 apostolus ait. Omnes enim in ipso corpore. in uno spiritu baptizati sumus.
 Aliter precipue congruit. nos in nomine domini ihesu christi baptizari. quia sicut
 apostolus ait. Qui cumque baptizati sumus in christo ihesu. in morte ipsius bapti-
 zati sumus. & cetera. Et ueluti quadam pedum terre. & bestias. & reptalia. &
 uolatilia caeli. & cetera. Miror quomodo haec quadam super escas quibus dum
 ueteri lege prohibitis. nunc uero manducandis interpretantur. cum nec serpentes
 uel reptalia possint edi. Nec ipse pater sic intellexerit. sed omnes equaliter
 ad christi euangelium uocari. nullumque secundum naturam esse pollutum. Neque enim quare

pariter contulisse. Ipsum uero herodem. qui uel in iohannis nece
 uictor extiterat uel in passione dñi inter fuerat. multis ex crucia
 tum modis. exilio damnasse p̄p̄uo. Porro hunc herodem siue agrip
 pam. tertio claudi anno. sui uero regni septimo. ab angelo percussim.
 regnū agrippæ filio reliquisse. Aristobolus autē quē dixi. ipse est
 qui apatre p̄fido. id ē herode seniore sub quo dñs natus ē. cū fratre
 alexandro fuerat interfectus. Occidit autē iacobum fratrem lo
 hannis gladio. De hoc iacobo dementis alexandrinus. historiā quan
 dum dignam memoria refert. Quis inquit qui obtulerat eū iudici
 admartiriū iacobū scilicet. motus etiam ipse confessus ē se eē xp̄ia
 num. Ducti sunt autē ambo pariter ad supplicium. Cum ducerentur in
 uia. rogauit iacobum dari sibi remissionem. At ille parum p̄ deli
 berans. pax tibi inquit. & osculatus ē eū. & ita ambo simul capite
 plexi sunt. Tradens quattuor quatermonib; militum. Sicut cen
 turio centū. ita quatermo quattuor sub se milites habebat.
 Percussosq; latere petri suscitauit eū. Percussio lateris. cō memora
 tio passionis xp̄i ē. decuius uulnere salus nr̄a profluxit. Ano
 bis quoq; pressurarum catēna presentis. tale solatium ipse reddidit.
 apostolus petrus dicens. Xp̄o igitur passo in carne. & uos eadem
 cogitatione armamini. Precingere & calcate galigas eius.
 Et p̄ph̄as & apostolos cingulas uos fuisse legitimus. cuius sibi petrus
 ligamenta p̄t̄ uigorem carceris ad horam laxauerat. ut tunica
 circa pedes dimissa. frigus noctis utriq; temperaret. exemplum
 presens infirmis. cū uel molestia corporali. uel iniuria temperetur
 humana. licere nobis aliquid denti proposita rigore laxare.
 Equia dictū ē. sint lumbi ur̄i pre cincti. & calcata pedes in p̄paratio
 ne euangely pacis. Spiritualiter uirtutū uerbiq; predicandi pre
 sumere. Insignia. Vener̄ ad portam ferream. quæ ducit ad ciuitate.
 Angusta immo ferrea erat portaq; ducit ad hierusalem celestem.
 Sed apostolorum uestigis nobis ē uia facta mirabilis. qui sanguine pro
 prio ferrū uicerunt hostium. De hoc arator. ferrea quid mirum
 siccant ostia petro. quæ dñs ad heris custodiam deputat aule.
 Ecclesie q; sus. faciens retinere cacumen infernū superare iubet.
 Et petrus ad se reuersus. Id ē a contemplationis culmine ad hoc re
 gressus. quod in intellectu cōmuni & prius fuit. Processit puella

accab; dardel que diu contra stimulos recalcitrantem dñs elegisset.
 Ecce manus dñi sup te & eris cecus. Sciebat apostolus sui memor
 exempli d'lenebris oculorū mentis posse resurgere lucem. Nec enī
 merebatur habere carnis oculos. qui mentis alius auferre labora-
 bat. Vener' antiochia p'sidie. Due antiochie ciuitates sunt.
 Vna infirma coele. Seleuco rege condita. que reb'late uocabatur.
 cui dafnen fontē pximū dicunt eiusq; illon aquis abundantissimis
 p'frui. Inqua primo cognominati sunt discipuli xpiani. Altera in
 antiochie de qua nunc dictū ē in prouincia p'sidie. Sorte distri-
 buit eis terram eorū quasi post qua dringentos & quinquaginta
 annos. Dixerat d's ad abraham. quia erit sem' eius accola in
 terra aliena annis. cccc. ¹⁰⁰⁰; & iterū ait; quia in israhel uocabit
 tibi semen ab exortu ergo seminis usq; ad exitū isrl' ex egypto
 fuerunt ut exodus scribit annis. cccc. ⁴⁰⁰⁰; u; his adde xl. annos.
 in deserto. & quinq; in terra chanaan. quib; actus uidetur terra
 qui euisse a proeliis & fors fuisse missasream & inuenies annos
 cccc. ⁴⁰⁰⁰. Et dedit illis saul annis xl. ⁴⁰. Credo quia liber regum
 n' apte quot. annis saul regnauerit exponit. apostolum uulgo
 loquentem hoc quod fama crebrior haberet dicere uoluisse.
 Sed querentes sollicitius ibidem. sicut & chronicorū libri testantur.
 inuenimus samuhel & saul annis. xl. ⁴⁰ israheli p'fuisse. factū ē
 enī inquit. ^{quadringentesimo octogesimo} cccc. lxxx. anno. egressionis filiorum isrl'. ex egypto
 cepit salomon. edificare templū dño anno quarto regni sui.
 Cū uero ad cccc. ⁴⁰⁰⁰ xc. vi. annos quib; iudices p'fuer' uiciorū liber
 indicat xl. annos dauid quattuor salomonis iudices restant. xl. ⁴⁰
 quorū ut iosephus testis ē samuhel xx. & saul alios totidem regimi-
 ne transegerunt. Quo d's hanc adimpleuit filius nr̄s resuscitans
 ihm sicut in psalmo secundo scriptū ē. filius m̄s estu ego hodie genui
 te. Non ē putandum hoc exemplum psalmi ad resurrectionē xp̄i cuius
 pxime meminit sed ad ipsū ei incarnationē de qua supra locutus
 est p' anere. Nam sequens uersiculus de resurrectione manifestissime
 testatur. Cum enī superius de incarnatione. passione. ac resurrec-
 tione illius ageret. uoluit utraq; pariter datus de psalmo testimonis
 adstruere. Qui ergo inquit & n̄us es ante sctā filius. nunc in tem-
 pore natus apparebis. Quidam codices habent. sicut in primo psalmo

sup ea.

... primum ascendam p[er]...
... incipiat. In beatitudine
... fidelia. Idē quecūq; dauid
... sponsos impleo. Xp[ist]i uide
... Sic enī esauis noui testam[en]ti
... uobis testamentū serua scilicet
... legitur. Et serua uobis
... dauid fideles. Sicut sunt
... Melius legitur & calenta
... auē eos qui natura gentile
... greci pro seletis nunciu p[er]t.
... in lumen gentibus. Quod dicit
... sibi dicitur ar. beatus apostolus.
... recedentes sicut dicit ipse p[er] euāg[el]i
... saule saule quid me persequeris. Et ill
... ieronim. Pulvis iuxta euāg[el]i
... in testimonium laboris sui quod
... atem. ap[osto]licis ad h[er]osol[im]i[ta]n[os]
... pulvis ut nihil ab eis acciperet ne ad
... qui euāg[el]iū spreuerunt. Discipuli
... Ingressi habet. discipuli au
... sequenti bus discipulos econtrario
... concitauerunt. In
... Ingressi sequitur. Et au pacem
... habent. Et in euāg[el]i dicitur
... omnis multitudo in doctrina
... in istis. Et in quoq; uer
... non habentur. Et quidam up
... Sicut claudus ille
... salutem presig
... gentiū longe alleg
... predicatione collecto
... ut nos in
... conuenit
... gentib; uerbu error

186
... ac errore decepti erant galate. ut circa cisionem
... allega c[er]imonias. cū gratia baptismi crederent ee
... miscendas. Fide purificans corda eorum;

Hic uero iudeis ob proficham expulsis & damnationis puluere respersis.
 inter noua conuerse gentilitatis gaudia sanatur. Et uident quia
 habere fidem uos saluus fieri. Et ille iudaico more pecunia iste ex fide
 salutem querit ab apostolis. Dixit magna uoce surge sup pedes tuos
 rectus. In greco exemplari legitur. Dixit magna uoce tibi dico
 in nomine dñi nri ihu. surge sup pedes tuos rectus. Hec de transla
 tione posuimus neco dicum uariante stupe factus quid uerius sit igno
 res. Diu similes facti hominib; descender ad hos. Stultus error
 gentiliu. qui omne quod supra se uident deos putant. Et uocabant
 barnaban iouem. Ab hoc uidelicet quia prior eoru ee uideretur.
 iouem namq; diuum patrem atq; hominu regem ee putauerunt.
 Paulu uero mercurium quo ipse erat dix uerbi. Quia mercurium gre
 debant eloquiū linguamq; prestare mortalibus. Unde & mercuriu quasi
 medio currentem. id e inter aures linguasq; latine nuncupabant. Grece
 au ermen hoc e interpreslem appellebant. Taurus & coronas ante ianuas
 adferens. Taurus ad uictimas. coronas uero ut uel faciem templi iuxta
 ritum gentiu ornare. uel eis quasi diuis immolaturus inponere.
 Conscissis tunicis suis exiit in urbem & c. Pauentes scindunt uesti
 menta quod decorum cultu honorentur. hoc enim facere consuetudinis
 iudeoru e quoties aliquid blasphemum. & quasi contra dñm audierint.
 Herodes au quia non dedit do honorem. sed adqueuit inmoderato fauori
 populi. statim ab angelo percussus e. Statuerunt ut ascenderent pau
 lus & barnabas. & quidam alii ex aliis ad apostolos & presbiteros in hie
 rusalem. & c. De hac ascensione sua paulus ipse scribit ad galatas.
 De inde post annos quattuordecim. ascendi hierosolimam cu barnaba
 adsumpto & tito. & conuuli cu illis euangeliu. quod predico in gentib;
 Ubi numerus ipse que posuit recensendus e annorum. Sci mus enim
 p & paulum apostolos anno post passionem dñi. xxx viii. id e
 ultimo neronis. passos fuisse martiriū & beatu p & rom ^{quatuordecim} rome xxv.
 annis episcopalem seclisse cathedram. xxv au & cxi non xxx. viii
 sed xxx viii faciunt. Sequitur au ut beatu p & rom eodemq; xliii.
 post dñi passionē anno. quo eum hierosolimis alloquitur paulus. quar
 to claudi cesaris romam uenisse credamus. Simulq; nisi fallor ex hac
 postione paulum apostolum. eodem quo dñs passus e & resurrexit anno.
 ad fidem uenisse probatur. Dicentes quia oportet areu cidi eos.

Non ergo circūcisione carnis illos mundare opus ē. quorum tanta fides
corda purificat. ut etiā ante baptismum spm̄ scm̄ accipere mereantur.
Sed p̄ gratiā dñi ih̄u credimus saluari quē admodū. & illi. Si ergo &
illi idē patres portare iugum legis uolueris non ualentes. p̄ gratiā dñi
ih̄u saluos se fieri crediderunt. manifestū ē quod hec gratia eēt que
antiquos iustos uiuere fecit. quia iustus ex fide uiuit. & ideo sacramenta
ēē potuerūt p̄ tēporum diuersitate diuersa adunitatē tam̄ eiusdem
fidei. con cordissime recurrere. Post hec reuertar & edificabo taber
naculū dauid quod decidit. & c. Tabernaculum dauid umbram legis
significat que traditionib; phariseorum corrupta & dilacerata. sed
dño reuertente. idē in carne apparente. ideo spiritali ē gratia erec
ta ut non tantū iudei. sed cuncte gentiū nationes nom̄ ei requirant.

Et suffocatis & sanguine. Id ē a fundendo sanguine uel manducando
cū sanguine. Hec quidem de gentili uita ueniens; proipsis fidei ru
dimentis. & inueterata gentilitatis consuetudine concessa sunt.

Sed ne putarentur eadem etiā p̄fectionib; sufficere. uigilanter ad
uocant atq; ait. Moyses enim a tēporib; antiquis habet in singulis
ciuitatib; qui eū p̄dicent in synagogis. Id ē & si p̄ceptorū nunc
acerbitate non grauentur a nobis. p̄cedente tam̄ tempore. dum
frequenter adlectionē legis prophetarū q; conuenerint. paulatim
uite instituta & seruande inuicem dilectionis iura suscipient.

Primitiuam enī adhuc iudei hanc ecclesiā hec sabbatis celebraf
se p̄ certū ē. Usus ē enī spūi sc̄o & nobis. Id ē placuit spūi sc̄o
qui arbiter sue potestatis existens. ubi uult spirat. & ea que uult
loquitur. placuit & nobis. non nr̄a sola uoluntate. sed eiusdem sp̄s
instinctu. Paulus & barnabas demorantur ^{ban} antiochie; His diebus
implatū ē. quod apostolus ait. Cum uenisset cephas antiochiam.
in faciem ei restiti. Paulus autē rogabit non debere recipi eum.

Quo in ipsa se acie fronte constituens. nimis tepide steterat. merito
eum paulus abiectit. ne illius quasi contagione uires corrumpere
aliorum. facta ē in dis sensio. Noli hoc delictum putare. n̄ enī
commiseri malū est sed miracionabiliter malaq; iusto flagitante
negatio commoueri. Et barnabas adsumpto marco nauigat &
ciprum. Propter amatū sibi fratrem. & ad finitatem conuictū.
Legitur enim fuisse consobrini. Barnabas separatus a paulo

patriam reperit insulam. Anhilominus euangelice predicationis in uinc
 tum sibi opus exercuit. Circūcidit eū pp̄t iudeos quierant in illis locis.
 Non quod figuris legis euangelu ueritate lucente. quippiam ualiditas
 crederet ad laturas. Sed ne occasione gentium iudei a fide recederent.
 Quib; tam umbra uetus paulatim tollenda erat. sicut & gentib; morum
 prauitatis antiquorum ut supra dictū ē. Iste enī umbre legales quasi
 ad nō aliquando construit. interdum ab apostolis sunt illis temporib;
 ob declinandam iudeorum pfidiam usurpate. Gentilis uero institu
 tio. ut uere a satana reperta. nunquam ascis ē ad tacta. Quasi sunt
 ab spū scō loqui uerbum in asia & cetera. usq; transiens in macedonia
 ad iuanos. Uere terribilis dñs inconsilius sup filios hominum. Iste se
 magistrum p omnia sequi p mittit nec p mittitur alter sequi iustus nec
 ad patris sepulturam p̄tatis accipit inducias inuitus ac repugnans ad
 trahitur saulus. cornelio precibus & elemosinis insistenti. uelut remu
 nerationis uice uia salutis ostenditur. & qui nouit corda dñi beneficiu
 gratia doctorem ab asia remouit. Ne si sem canib; datur. error cordis
 iniqui grauius de contempta p̄dicatione iudicetur. Rursūq; alia
 curantes a postolis legatus macedo quē angelū gentis illius credimus
 micas sibi domi uici panis p̄tate offerri. Quē est p̄ma p̄tate ma
 cedonie ciuitas colonia. Colonia ē quē defectu indigenarum
 nouis cultorib; adimplatur. unde & acultu agri colonia dicta est.
 P uellon quendam habentem spiritum phitonem. Quod phitonica
 diuinitio gerat artis. in libro regū inuenimus. ubi rogante saule
 phitonissa uel animā samuhelis. uel pea potius spiritum innum
 dum euocauit ab inferis. quod magice genus phantasie
 ab apolline. phitio rep̄tū atq; ab eius cognomine sic dicunt ē uoca
 tum. sed & hebreum nom congruit. qui phitonabos ab is si dicunt.
 I sti homines seruidi excelsi sunt. Non uoluntates ista confessio est.
 quā premiū sequitur confitezali. sed timore sp̄s sc̄i cogente uera
 mendax spiritus loquitur. Non ausus luce p̄sente suas ultro
 celare tenebras. Peccatori aū dicit dñs. quare tu enarras iusticias
 meas. ne corrumpamur amari melli doli. si uera curat. qui falsa
 ministrat. ut uator ait. Precipio tibi in nomine ihū xpi exire
 ab ea. Barie ū qui fidei impugnator erat & artis infirmitate
 & oculorū amissione cecauit. Hanc uero quē p uersa luce mente

uera tam loquebatur. arte solum modo nefaria priuare curauit.
quia enī indignū erat. ut uerbū euangelu sps in mundus adnunti
are. abscedere hunc & silere p̄cepit. quia demonia cū tremore
debent dñm confiteri. non. aū laudare cū gaudio. Et adnunti au
morem quē non licet nobis suscipere neq; facere. cū simus romani.
De fide ihu xpi dicunt in cuius phitonis sps exierat. Jam enim decreue
rant romani. ne qui dñs eēt. acceptus. nisi a se natu probatur. Media
aū nocte paulus & silas. adorantes dñm himnū dicebant. & cetera.
De uotio simul apostolici pectoris. & uirtus exprimitur orationis. cū
& illi himnos in imo carcere cecinerant. & eorū laus terrā cō moue
rit carceris & fundamenta concusserit & aperuerit ostia. atq; ip
sus postremo uinculorum catenas resolverit. Alter qui cumq; si
delium omne gaudiū existimat. cū intemptationes uarias incidere
libenterq; gloriatur in infirmitatib; suis. ut inhabitat in eo uirtus
xpi. Hic profecto cū paulo & sila inter carceris tenebras himni
cant. & cū psalmista dño decantat. Tu es mihi refugium a pressu
ra que circum dedit me. exultatio mea. Laus plagas eorum &
baptizatus ē ipse. Pulchre rerum uarias quibus plagas uul
neris laus. p̄ eos ipse plagas criminis amisit. Adaperiens & in
sinuans quia xpm oportuit pati & resurgere a mortuis. quia
hic ex p̄s istis. Utrumq; pariter descripturis insinuabat quia &
xpm pati & resurgere oportet. & hęc eadem passio ac resurrec
tio ad nullū aliū quā ad ihm na harenū p̄tinere. Erant enī qui
dam iudeorū sicut & hodie sunt ita p̄fici. ut cū xpi passionem.
ac resurrexerunt scripturis insertū negare non possint.
Hęc tamen ad ihm p̄tinere omnino negant magis. Antē christū
expectare quā iam ihm xpm credere uelint. Et ideo paulus non modo
xpi misteria predicabat. sed & hęc in xpo ihu consummata doce
bat. Et de colentib; gentilib; q; multitudine magna. Idē & de his
qui gentilem ritū iudaismo mutauerant. & de his qui omnino gen
tiles p̄ manserant multi ad xpm confluunt. Hi aū erant nobilio
res eorum. qui sunt thesalonicę. Animę nobilitatem dicet. qua
uerba audiendo scrutandoq; institerant. Quidam. aū epicurei &
stoici philosophi disserabant cū eo. Epicurei p̄ceptoris sui tardita
tem secuti. felicitatē hominis in sola corporis uoluptate. Stoici uero

insola danti uirtute posuerunt qui inter se quidem dissidentes: aposto-
 lum tamen unanimiter impugnant. Eo quod hominem sicut ex anima &
 corpore subsistere ita in utrosq; docere beatu esse debere. Sed hoc
 nec tempore presenti. nec uirtute humana sed gratia. di p ihm
 xpm in resurrectionis gloria pficiendum. Quid uult semini uerbius
 hic dicere. Recte semini uerbius. id e. sermo loquus uocatur. Quia
 semen e uerbum di. & ipse dicit. Sinos uobis spiritalia seminauimus.
Inueni Aram Inqua scriptu erat ignoto do. Ignotus in iudea ds. sed n
 receptus. ignotus in aethiopia ds. qua uis p multa questus. & ideo
 qui ignorat ignorabitur. qui preuaricatur damnabitur. neutri
 in munes a culpa. sed excusabiliore qui fidem non obtulerit xpo
 que nesciebant qua qui manus intulerit xpo que sciebant. Is qui
 fecit mundum & omnia que in eo sunt hic celi & terre. cu sit dms non
 in manu factis templis inhabitat. & col. Ordo diligenter aposto-
 licę disputationis e inteuendus. qua ita apud gentes tractatus
 seriem format. ut primo unu dnm auctorem mundi omniumq;
 ee doceat. In quo uiuimus & mouemur & sumus. cuius & genus sum.
Ut non solum ppter munera lucis & uitę. ueru dia ppe cognatione
 quandam generis diligendum ostendat. Deinde opinionem illa
 que e de idolis apta ratione deuincat quod totius mundi condi-
 tor & dms. templis non possit includi saxeis. Quod omnis benefici
 largitor. sanguine non negat uictimarum quod hominum deniq;
 creator & gubernator omniu non possit hominis manu creari.
 quod postremo ds ad cuius homo factus e imaginem. non debeat
 metallis estimari. Simili erroris remedium docens ee studiū poe-
 nitendi. Nam si primo destruere uoluissal ceremonias idoloru.
 aures gentiu respuissent. Cum ergo unu dnm ee psuaderet tunc
 iudicio ei adstruxit. p xpm nobis salutem datam. Magis tam
 eu homine qua dnm mimcupans. incipiensq; ab illis. que ges. sic
 in corpore. & ea diuina describens. ut plus qua homo fuisse ui-
 deretur. uictam unius uirtute mortem mortuumq; ab inferis
 resuscitatum. Paulatim eni fides crescit. ut cu supra homine
 fuisse uideretur. ds ee crederetur. Quid eni inter e. quo quis
 q; credat ordine. non in principis pfecta queruntur. sed de
 incans ad ea que pfecta sunt puenitur. In ipso eni uiuimus & mo

Amarte trahens. siquidem grece mars arios. uilla dicitur pagus;
 Eo quod precepisset claudius. discedere omnes iudeos a roma. hoc iose-
 phus nono claudii anno factum narrat. Suetonius autem historicus. hoc
 modo refert. Claudius iudeos impulsore xpo assidue tumultuantes.
 roma expulit. Quod utrum contra xpm tumultuantes iudeos coer-
 cere & comprimi iusserit. an etiam xpianos simul uelut cognate reli-
 gionis homines uoluerit expelli. nequaquam discernitur. Erant
 autem scene factorie artis. Quasi exules in terra & peregrini. ten-
 toria sibi. quibus inuia utantur edificant. Scene autem grece
 tabernacula dicuntur. Ab imologia ab obumbrando diuinitia.
 apud quos umbra scia dicitur. scene uel scenomate quasi umbra
 cula sonant. que sagis laneis uel lineis aut cilicinis. siue ex arborum
 frondibus. aut uirgulis ueteres componebant. Mystice autem sicut pe-
 trus piscando nos a fluctibus. scilicet periculis fidei extrahit. Ita pau-
 lus umbracula protectionis erigendo. ab umbra nos criminum. ab
 ardore temptationum. & a uentis insidiarum uerbo. factisque. defen-
 dit. secutus in hoc loco duo uersus in greco. qui in quibusdam nris
 codicibus non habentur. Disputabat autem in sinagoga per omne sabbatum.
 suadebatque iudeis & grecis. Ac deinde quod utriusque codices
 habent adiungitur. Cum uenissent a mochedonia silas & timo-
 theus. &c. qui sibi totonderint inceneris caput. habebant enim
 uotum. Ceneris portus est corinthi. ubi nauem ascensurus. caput
 ex uoto totondit. Nam iuxta legem moysi qui se deo uouerit.
 comam nutrire quam diu na. haren fieri uelint. & postea
 eam tondere atque igni tradere iubebantur. Hec ergo paulus
 fecit. Non quidem oblitus. quid de abolitione legis ceteris
 apostolis hierosolimis statuerat. sed ne scandali harentur. qui
 ex iudeis crediderant. simulati ut se iudeum. ut iudeos lucrif-
 acerent. Quidam codices plurali numero habent totonderint
 caput. & habebant uotum. id est priscilla & aquila. Sed
 egregii doctores ecclesie hieronimus & augustinus. in suis
 uterque epistolis & singulari numero ponunt. & de paulo in-
 terpretantur. Ponit enim ita hieronimus. fratribus uale di-
 centi nauigauit syriam. & cum eo priscilla & aquila. & totondit
 sibi inceneris caput. uotum enim habuerat. profectus est ab epheso.

e uersus quia difficultas intellegendi
 debet exponi. Ostendit inquit
 indefuenter operari. Neque enim
 sumus. quem in modum dicitur
 datur. cum aliud simus quia ipse
 uid operatur. & hoc est opus eius
 quanta pretendit asine usque ad
 uer. per qua dispositione in
 unde colligitur. quod si hoc opus
 nec mouemur. nec erimus. & dicitur
 terra roma que inessit. & dicitur
 talisq. creatura in se ipsa manet
 a. In illo enim uiuimus. & mouemur
 quod potest esse in toto cuius parti
 illo aquo conditum est. Idem alibi
 dicitur apostolus. & dicitur corpore
 a. In illo scdm corpus uiuimus. & dicitur
 quod facta est ad eum in
 illatore quodam eodemque non
 a. quod non est in ipso de quo dicitur
 in ipso sunt omnia. Sicut & dicitur
 hoc est quod alibi ait. Nihil in
 xpm ihm & hunc crucifixum. Hic enim
 capiebant. non moysi non israhel. uel
 oram suorum loquuntur testimonis.
 a. & dicitur in ipso quibus. contra de
 infirmis. Magne quippe scientie
 onferunt. & dicitur considerare
 nos. Cens rectissime dicitur
 de ipso illius & uoluntatis creatura
 uibus & dicitur in arripagita. Hic
 ordinatus ornithorum. gloriose
 latur ecclesie parentia. que hanc
 nina reliquit. Cognomen illius
 arripagite enim athenarum caput

& descendens cesaream, ascendit & salutauit ecclesiam. Cesarea
cappadociae metropolim dicitur. Non dum enim infirmitas phenicis
aduenerant. hec quondam amosoc filio iafah. ma'aca dicta
post acesare augusto. cesarea nomen accepit. Qui cum uenis
set. contulit multum his qui crediderunt. uehementer enim
iudeos reuincibat. , Alia translatio habet. profuit multo cre
denti. p gratia. hoc e ergo quod eisdem athenis apostolus scribit.
Ego plantaui. apollo rigauit. , Dixitq; ad eos; si spm sem accepis
tis credentes. hoc e si post baptismum manus impositione. quas
spis ses dari solas accepistis. , Johannes baptizauit baptismum
poenitentiae. Non hoc baptismum inquit remissionem peccatorum
donare. sed poenitentiam tantum potuit docere. , Nam sicut sig
num circumcisionis. signaculum in patri archis fidei quam gere
bant extiterat. Ita & hoc lauacrum populus poenitens. quasi
singulare signaculum suae deuotionis accepit. quod tam ipsu
figuraliter & iam xpi baptismum quo remissio datur ostende
ret. , His auditis baptizati sunt in nomine dñi ihu. , Questio cre
bra uentilatur. si illi qui p ignorantia forte an non baptizati sunt.
sed tamen recte fidei aliquibus baptizati sunt. iterum baptiza
ri debeant. qua hoc capitulo expositam reor. Quid enim
differt. utrum tunc ante initium baptismi xpi. an nunc sine
successione eiusdem quisq; baptizetur. cum & iam ipse iohann
nes eos quos infide & in nomine xpi licet uenturi baptizauerat
iterum baptizandos ee predicauerit dicens. Ego baptizo uos
aqua. ille uos baptizabit in spu sco. , Si enim nunc talibus ad
remedium sola communicatio corporis & sanguinis xpi. ut qui
dam dogmatizant sufficere posse potuissent. & tunc neq; opus
eet xpi discipulis baptizari. quos iohannes aqua baptizauerat.
sed tantum sanguinis eius participatione confirmari.
+ Erant aut omnes uiri fere duodecim. & c. Verum iudicia di abis
sus multa. Ecce asia nuper apostolorum nec uisitatione
digna. nunc & apostolice sacra numero. & propheta est mu
nere sublimata. , Et notandum quod sps ses & hic duodecim
discipulos. & supra inc. xx. qui est duo denarius numerus
decies ductus. aduentus sui signa. monstra uerit. illud in

heretici. hoc inephese que e
... se sine iudeis seu gra
... unitati ecclesie carbo
... plere. Tempus au
... testis. scilicet. & c.
... sumus. gratiam de
... quibus in unum si
... non sunt ausi. se. in ho
... ratione coram. quos facit
... uident & laudant. uelut hom
... tamen dñi honore. ad cui
... Erant au quidam se
... filii qui hoc faciebant. M
... eiusdem scilicet. quo ergo
... uelut angelum lucis. misericor
... colorare non timet. Unde qui
... sps gratia designari. in qua
... cum septem discipulis epula
... spu sco baptizandam euangi
... quasi sps malos expulsit. scilicet
... qui quia non credendo. sed temp
... uocant. non ad tantu uerum
... si ita ut merito condemnatur.
... interpretatio. uulpecula da
... si grauisimum. iudeos gentile
... diantes. & quasi garrula u
... eiusdem ecclesie custodie. i
... pusillas. que demoluntur
... hec uersu dicit arator. C
... tuu demon regnare facta
... conuictis ipso quo stimulant
... curiosa sectati cont
... magice artis industri
... necant magno licet
... quos quid truerant demones. ite

hierusalem. hoc in epheso. que est ciuitas grecorum. credo
 ut ostendat se siue iudeis seu gentibus credat. quis eos tantum
 modo qui unitati ecclesie catholice. atque apostolice commu-
 nicent implere. Temptauerunt autem quidam & decursum euntibus
 iudeis exorcistis. & cetera. Refert iosephus regem salomonem
 excogitare. suamque gentem docuisse modos exorcismi. id est
 ad iurationis quibus in mundi spiritus expulsi ab omne ulterius re-
 uerti non sunt ausi. fuit autem hoc interdum & a preprobis.
 ob commendationem eorum qui faciunt uel ob utilitatem eorum
 qui uident & audiunt. ut licet homines despiciant signa faci-
 entes. tamen deum honorent. ad cuius inuocationem fiunt tanta
 miracula. Erant autem quidam sceus iudei principis sacerdotum. +
 septem filii qui hoc faciebant. Melius iuxta grecum legitur.
 erant autem cuiusdam sceus. quo ergo ipse satanas trans figurat
 se uelut angelum lucis. ministros quoque suos eadem simulati-
 one colorare non timet. Unde quia septenario numero solus
 spiritus sancti gratia designari. in qua figura & dominus post resurre-
 ctionem cum septem discipulis epulatur. & septem fratres ad corne-
 lium spiritu sancto baptizandum euangelizandi ueniunt. filii sce-
 us quasi spiritus malos expulsuri. septenario numero censentur.
 qui quia non credendo. sed temptando christi & apostolorum nomina
 inuocant. non ad id tantum uerum ab ipsis demonibus subdole-
 falsitatis merito condemnantur. Qui bene filii sceus dicuntur.
 qui interpretatur uulpicula clamans hoc animal doli & astu-
 tie sagacissimum. iudeos gentiles & hereticos ecclesie dei semper
 insidiantes. & quasi garrula uoce prestrepen tes ostendit. de
 quibus eiusdem ecclesie custodibus imperatur. Capite nobis
 uulpes pusillas. que demoluntur uineas. Iam noui & paulum
 scio. De hoc uersu dicit arator. Cognosce furorem gens in-
 mea tuum demon regnare fatetur. que uenisse negas. atque
 hoc conuinceris ipso quo stimulantur ruis. Multi autem ex his
 qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros. & cetera.
 Curiose dicit magice artis industria cuius sectatores merito
 suos libros incendunt magno licet pretio estimatos. quando
 ipsos quibus seruiuerant demones. iam dominum & apostolum ei iudicant.

greci helladad uocant. Deniq; ubi Latini codices grecos uel
 ad distinctionem iudeorum gentiles habent. ibi grecum exem-
 plar hellenas. & hellenistas scripsit. Adhanc ergo post ma-
 chedoniam uenit paulus. quia proposuerat. ut supra dictum e-
 transit machedonia & achaa ire hierosoliman. In una
 au sabbati. cu conuenissemus ad frangendum panem. & c.
 de die dominico que primus a sabbato. cu ad mysteria ce-
 lebranda congregati essemus. Protraheq; sermone usq; in
 media nocte. erant lampades copiose in cenaculo. Possimus
 hic allegorice dicere. quia cenaculum sit altitudo spiritalium
 & rismatum. nox obscuritas scripturarum. Lampadum copia
 secretorum expositio electorum. Dies dominica recordatio. uel
 dominice uel nre resurrectionis. & spiritalem ammonere doc-
 torem. ut si quando dulcedine resurrectionis & uite uenture
 gaudis inlectus. auditores suos ad uirtutum summa prouo-
 cauerit. ac prolixius disputando secreta que libet scriptura
 rum attingit. mox eadem pp̄ infirmos auctores. Lampade-
 plane expositionis inlustrat. Sicut apostolus. cu dicit abra-
 ham duos filios habuisse. unum de ancilla. & unum de libera.
 mox explanando sub iuxta. Hec au duo sunt testamenta. & c.
 sedens au quidam adolescens nomine eutychus sup fenestram.
 & c. Eutychus hebraice. Amens. grece uero fortunatus. dicitur.
 quorum unum ei quip adolentie uoluptate de uirtutu culmine
 ceciderit. Alterum ei quip condensationem predicatoris. ad
 uirtutu summa reuertit congruit. Eductus somno. ceci-
 dit. & c. tertio cenaculo deorsum. & c. Inter uerba pre-
 dicationis. occurrit occasio curationis. ut dulcedine mira-
 culi. & doctrine sermo firmetur. & uigiliarum labor arcea-
 tur. & memoria magistri ia discessuri. artius mentibus infi-
 gatur. Tria uero cenacula in quorum supremo. paulus dis-
 putat. fides. spes. & caritas sunt. maior au his. caritas.
 Qua si quis pignauit deseruerit. & inter apostoli uoces dor-
 mitare non timuerit. ibi inter mortuos computabitur. cum
 eni in uno offenderit. factus. omnium reus. Ad que cu descen-
 disse paulus. incubuit sup eum. Quod descendit. incumbit.

complectatur. hoc ē quod ipse dicit. Filioli mei. quos iterum
par-turio. donec formetur xps in uobis. Operosior enī ē re-
suscitatio eorū. quā negligentiā. quā qui p̄ infirmitatem
peccant. & hec pentecostem. illa p̄ tabernaculum. quā p̄trus sus-
citauit exprimitur. & ideo illa indies. infirmata moritur.
hic media nocte cadit & moritur. Illa post mortem lota
incenaculo ponitur. Hic tertio cenaculo delapsus deorsū.
mortuus lugetur. Iste presente & docente. illa absente ma-
gistro. Ad hunc paulus descendit. ad illam p̄trus suscita-
turus ascendit. Illa mox uiso p̄tro resedit. hic media nocte
defunctus. tandem mane resurgit. & iustitiae sole adflante.
recluuus adducitur. Festina bat enī. si possibile sibi eēt.
ut diem pentecosten faceret hierosolimis. Preceptū quidē
legis erat. ut om̄s iudei ter in anno. id ē. tempore pasche.
pentecosten & scenophegie hierosolima conuenirent.
Sed apostolus ruptis seculi nexib; diem quinquagesime hoc ē
remissionis. & sp̄s sc̄i agere festinat. Vocauit maiores
nati ecclesie. p̄romaiorib; nati. in greco presbiteros ha-
bēt. Nisi quod sp̄s sc̄s p̄ om̄s ciuitates protestatur. mihi.
Cū dicit p̄ ciuitates. aperte ostendit. quia ea quę sibi futu-
ra erant. non sibi ipsi. sed aliis de se reuelata cognouit. ex
quibus erat p̄pheta agabus. Ne non & illi discipuli. qui
hunc intro consistentem monebant p̄ sp̄m. ne ascenderet
hierosolimam. Dicens. quō uincula & tribulationes me
manent in hierosolimis. Ut ubi aliquando p̄sequebatur ec-
clesiam. ibi nunc p̄ ecclesie pace deceret. Nec facio animam
meā preciosiorem quā me. Animā dicit ipsā uitā incor-
pore temporalem quā p̄ minimo ducit. quā in alia uitā gau-
dium prestolatur. & eternū. Quia mundus sum & sanguine
omnium uirum. Et se ap̄ximorum sanguine mundum credidit.
quo ferendis eorū uitas non peperit. In quo uos sp̄s sc̄s po-
suit episcopos. Dixerat enī supra presbiteros ephesi multū
uocatos. quos nunc ep̄os. id ē sup̄ inspectatores nominat. non
enī una ciuitas plures ep̄os habere potuit. sed eosdem presbi-
teros. ut uere sacerdotes sub nomine episcoporum significat.

Coniunctus est enim gradus. & in multis pene simillimus; Regere
 ecclesiam dei quam adquisiuit sanguine suo; Non dubitat san-
 guine dei dicere. propter unionem personae. In duabus naturis eiusdem
 ihesu christi. propter quod etiam dictum est. filius hominis qui est in celo.
 Cessat ergo nestorius. filium hominis a filio dei separare. & duos sibi
 facere christos; Et ex uobis ipsis exsurgent loquentes per uersa;
 Desiderem & iohannes. ex nobis inquit exierunt. sed non erant
 ex nobis. Quo per triennium nocte & die non cessauit cum laci-
 rimis. monens unum quemque uirum; Hoc pulchre & breuiter
 exponit arator; qui canit ecclesie tria dogmata. sepius
 edit historicum morale sonans. typicumque uolumen; hinc
 iudea uacans sterilisque; dicitur arbor. expectata tribus
 fructum non adtulit annis; Omnia ostendi uobis. id est non
 solum doctrine inter pressuras & lacrimas insistendum.
 Est autem quod dictum est. & quod cumque super erogaueris. ego cum
 rediero reddam tibi. Euangelium uidelicet predicare.
 & ex euangelio sumptus non querere; Beatius est magis
 dare quam accipere; Non illis qui relictis omnibus se-
 cuti sunt dominum. Diuites etiam elemosinarios preponit.
 sed illos quam maxime glorificat. qui cum rebus quas
 possident in semel renuntiatis. nihilominus laborant
 operando manibus; quod bonum est. ut habeant unde tri-
 buant necessitatem patienti; Profecti ibamus. deducen-
 tib; nos omnibus; cum uxoribus & filiis; &c. Implota est
 prophetia. qua ecclesie canens ait; Filie tyri innume-
 rib; uultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis; &c.
 usque ad finem psalmi; Nulla enim ciuitas maiori dulcedine
 apostolum suscepit. tenuit. dimisit; denique hodie mon-
 stratur in arenis locus. ubi pariter orabant;

Sup uenit quidam audea ppheta. Audea dicitur quia
cesarea in qua morabantur. ad regionem samarie p[er]tinens
inconfinio foenicis & palestinae sita. Hec dicit sp[iritus] sc[ilicet] uirum
cuius e[st] zona hec. sic alligabitur in iherusalem iudei.

Prophetas uideres imitatur. quid dicere solebat. hec dicit
dn[us] d[omi]n[us] quia sp[iritus] sc[ilicet] acq[ue] u[er]itatis & filius dn[us] d[omi]n[us] e[st]. Nec eor[um]
separari potest operatio quor[um] natura & uoluntas una est.

Unde & supra legimus; dixit sp[iritus] sc[ilicet]. Segregate mihi barnaban
& saulum. in opus quod adsumpsi eos. id e[st] apostolatu[m], & ipse
paulus scribit. Paulus apostolus non ab hominib[us]; neq[ue] phari-
saeis. sed p[er] ih[esu]m xp[istu]m & dn[um] patrem. Hec diximus. ne quis forte
iuxta machedoniu[m] sp[iritu]m sc[ilicet] e[ss]e creaturam. aut minoris aucto-
ritatis qua[m] patrem uel filiu[m] credat. Sequenti au[tem] die introi-
uit paulus nobiscu[m] ad iacobum. Iacobus iste frater dn[us] e[st] id e[st]
marie sororis matris dn[us]. Cuius iohannes euangelista
meminit filius fuit. qui post passionem dn[us]. statim ab
apostolis ordinatus ep[iscopu]s. xxx annis iherosolime rexit
ecclesiam. Id e[st] usq[ue] ad septimum neronis annum.

Cum eni[m] iudei quod maxime querebant paulu[m] occidere n[on]
possent. mox ut festus mortuus e[st]. nec dumq[ue] albinus. in
provincia[m] uenerat. uertere manus in iacobum. Qui
iuxta templum ubi p[re]cipitatus fuerat sepultus e[st].

Audierunt au[tem] d[e]le[re] quia discessionem doceret a moysi eoru[m].
qui p[er] gentes sunt iudeoru[m]. & c[etera]. Id e[st] quia p[er] doctrinam
xp[isti] uelut sacrilegia nec deo manclante conscripta.
damnari dicat. que p[er] moysen patrib[us] fuisse ministrata.

Hoc eni[m] de paulo lactauerant. non illi qui intellegebant.
quo animo a iudeis fidelib[us] obseruare tunc ista debu-
erunt. propt[er] e[ss]e condemnandam scilicet auctoritate[m] diuinam.

& sacramentorū illorū propheticā sc̄ritatem. non propter
 adipsā salutem. Que iam in xp̄o reuelata p̄ bap̄tis
 ma sacramentum ministrabatur. Sed illi hoc de paulo spar
 serant qui sic ea uolebant obseruari tam quam sine his in
 euangelio salus credentib; eē non possit. Ipsū enī senserant
 uehementissimum gratiæ predicatorem. & intentione eorū
 maxime aduersa docentem. non p̄ illa hominem iustificari.
 Sed p̄ gratiā ih̄u xp̄i. cuius p̄nuntiande causa ille umbre
 in lege mandata sunt. Et ideo illi inuidiam & p̄secutionē
 conitari molientes. tam quā inimicū legis mandatorumq;
 diuinorū criminabantur. Cuius false criminationis
 inuidiam congruentius deuitare non possit. quā ut ea
 ipse celebrare. que damnare tā quā sacri lega putabatur.
 Atq; ita ostenderet. nec iudeos tunc ab eis tam quam nefariis
 prohibendos. nec gentiles ad ea tam quā ad necessaria
 compellendos. Nam si reuera sic ea reprobarē quem ad
 modum de illo auctū erit. & ideo celebranda suscipere.
 ut actione simulata suā possit occultare sententiam.
 Non ei dicere iacobus. & sc̄ient om̄s quō que d̄se audier̄
 falsa sunt. sed dicere. Putabunt om̄s presertim quia
 in ipsis hierosolimis apostoli iam decreuerant. ne quis
 quam gentes cogere iudicare. non aut̄ decreuerant. ut
 quisquam tunc iudeos iudicare prohiberet. quā uis etiā
 ipsos iam doctrina xp̄iana non cogere. Dū enī septem
 dies consummarentur. Non dum consummati erant hi dies.
 Sed eorū cursus agebatur & consummatio spectabatur; unde
 expressius in greco dicitur. Cū aut̄ incipiebant septem dies
 consummari; Alioquin non potest stare sententia quam
 ipse post quinq; dies aduentus sui in cesaream presidi dixit.

Quia non plus sunt dies mihi quā duodecim. ex quo ascendi
ad orare in hierusalem. Si enī his. iiii. & illis quinq; dieb;
conciliū. illius diem quo ipse phariseos & sadduceos dissocia
uerat. & illū quo se iudei deuouerant eū occisuros adiece
ris. procul dubio plus quā xii. ibi repperientur eē dies.

Hic est homo qui aduersus populū & legem & locum hunc om̄s
ubiq; docens. Quia uidebunt noue gratie sectatores. minus
cerimonias legis & templi sollempnia frequentare. timebunt.

Sicut in euangelio legitur. ne uenirent romani & tollerent
eorū & locum & gentem. Qui dixit grece nosti non ne
tues aegyptius. & cō. Aegyptius enī quidam uenerat ad
iudeam qui fidem sibi pphētie magica arte consciscens.
ad xxx milia iudeorum congregauit. & ducens eos per
desertū puenit ad montem oliuū paratus inde irruere
hierosolimam. urbemq; sibi subiugare. sed conatus ei pre
uenit felix. mox cū armatis occurrens. Aegyptio quide
cū paucis fugato. Alus etiā pemptis. temere coepta faci
le restinxit. Quattuor milia uirorū sicariorum.

Non ē hoc numero satellitū inter tribunum. qui hec locutus
ē. & iosephum qui de aegypto scripsit. habenda contro
uersia. Potuit enī fieri ut primo cū paucis. isdemq;
clam tyrannidem agentib; adueniens. plures sibi post
ea publica fraude conuinxerit. Legitur autē tempo
re felix hoc genus surrexisse latronū. qui non locorū
uel temporū adita captantes. sed sicis idē. breues ma
nu gladios gestantes. in ipsa luce diei populo p mixti.
ceco adherentes uulnere cruentabant. ut quere lam
mors pueniret & percussor lateret. & si qui comotus fuisset
quod in medio urbis talia gererentur. & hic periebat.

ca perali meū uel distimul
deprehendebatur. A tardo cl
naq; hanc quidem apostol
quo romans capto compare
negant. Aquibus obfud
gualibet uro decessimo
erudite. Non sū se uenit
territorio. eius den ciuitat
Ierū autē municipi quatuor
uel numerū pedes. Nam libe
ex pte poficiat. Ad
Nec notum sūe tūctū & nū
ipse in hōleom nūc. non be
nūctū. Uocm iū eū uo
Sapra de hac uisione narra
farent stupe facta. Iudem
iū uidentes. Unde collig
non sū dōtrem audisse
es & pūctendos uel
nūctem. In hū pūctū
uestimenta sūctū. quā t
nūctū. Nam utro quā
sūctū gēntē rōgn glō
nūctū pūctū. & clamor
dūctū. uox tū quod psalm
o dēctū. ascēdit semper.
hūctū uelctū sūctū. Alū
pūctū uelctū. Dicit tū
romānū ē. tūctū sūctū quā

ua periculi metu. uel dissimulatione facinoris. si carius non
 deprehendebatur. A tarso cilicis non ignote ciuitatis mu-
 ni cepit. Natus quidem apostolus in oppido galilee giscali fuit.
 quo a romanis capto cum parentibus suis tarsum cilicis com-
 migravit. A quibus obstaculum legis missus hierosoloman.
 agamalihelo uero doctissimo. sicut in sequentibus ipse memorat
 eruditus est. Non autem se ciuem sed municipem a municipio. id est
 territorio. eiusdem ciuitatis in quo nutritus est appellat.
 Dicitur autem municipium quod tantum munia. id est. tributa debita
 uel munera reddat. Nam liberales et famosissime cause et que
 ex principe proficiscuntur ad dignitate ciuitatum pertinet.
 Nec mirum si se tarsensem et non giscalitem dicat. cum tunc
 ipse in bethleem natus. non bethleemites sed nazareus cogno-
 minatus. Uocem autem eius non audierunt qui loquebatur mecum.
 Supra de hac uisione narrat historia. quod comites illius
 starent stupe facti. audientes quidem uocem. neminem
 autem uidentes. Unde colligitur eos sonum confuisse uocis.
 non autem discrimen audisse uerborum. Uociferantibus autem
 eis et proicientibus uestimenta sua et puluerem iactantibus
 in aerem. In dñi passione. sacerdos solus de throno exiliens
 uestimenta scidit. quia tunc sacerdotium uetus erat nouo
 mutandum. Nunc uero quia post necem apostolorum. tota
 simul gens erat regni gloria spolianda. cuncti inclu-
 menta proiciunt. et clamorem puluere mixtum ad celum
 tollunt. iuxta quod psalmus ait. Supbia eorum qui te-
 oderunt ascendit semper. Ego multa pecunia ciuitate
 hanc consecutus sum. Alia editio manifestius quid di-
 xerit insinuat. Dixit tribunus tam facile te dicit ciue
 romanum esse. ego enim scio quanto precio ciuitate ista possedi.

& paulus. ego autē & natus sum. Idē in hoc ego plus te roma
nus sum. quod non alibi natus romanū nomen emi. sed in ap
sorum ciuitate su progenitus. Percutias te dñs paries dealba
tq;. Non p̄ turbatione animi commotus hoc dixit. Sed utiq;
propheta in do locutus ē. quia figura illud pontificium quod
erat in parietis dealbati similitudine compositū. p̄cutiendū
ē. ac destruendū. Cū iā uerū sacerdotū xp̄i aposto
lis. euangelistis p̄dicantib; aduenisset. & inde ē quod dixit
p̄cutias te dñs. Non dixit p̄cutiat. Indicatiuo utiq; modo
hoc ipsū futurū significans. non optatiuo maledicens. quā
tranquillo enī animo hec diceret. sequenti responsione ma
nifestat dicens. Nesciebam fr̄s quia princeps est sacerdotū.
Nā & si hunc uere nouerat in nouo testam̄to principem nē ē
sacerdotū. Iamen erudiens alios. atq; erga eos. qui in po
testate sunt modestius conseruari. monens. ipse quoq; hic
uoluit temperare. Viri fr̄s ego phariseus sum. & cetera.
Sicut unitas bonorū semp̄ utilis. sic malorū unitas semp̄
ē bonis noxia. Unde & apostolus p̄secutores suos dissociare
satagit. utque uniti cinxerant. diuisi laxarent. Sic
mare rubrum quod solidum filios isrl̄ artauerat. diui
sum ab egipto liberauit. Quod autē se filiū phariseorū.
sive iuxta grecū filiū pharisei ēē testatur. Hoc ē quod
supra gloriatur se ante pedes gamalibel. qui phariseus
fuisse legitur. p̄phetas legemq; didicisse. Et deuouer̄
se dicentes. neq; manducaturos. neq; bibituos. donec occi
derent paulum. Cū dñs dicat. Beati quiescunt & siti
unt iusticiā. isti contrario iniquitatē esuriunt. &
sanguinē a deo sitiunt. ut cibos diā corpori abdicent. donec
iusti morte satientur. Sed n̄ ē sapientia n̄ prudentia

non consilium contrarium. Nam & supra paulus hostias
 licet obtu. lert caput; referit nudipedalia experue
 rit. iudeis factus sit iudeus. uincula tamen que predicta
 erant noneuasit. Huc isti qua uis concilia cogant se deuo
 ueant. In sidias tendant. seruatur tam apostolus. ut & ro
 me sicut ei dictum erat. xpo testimonium reddat. Et auerere
 seditionis secte nazarenorum. Illo quidem tempore xpi am
 pro obprobrio nazareni uocabantur. postea uero inter iudeos
 surrexit heresis que dicta e nazarenoru. qui in xpm cre
 dunt filiu di natione maria uirgine. & eum ee quisub
 pontio pilato. & passus e. & resurrexit. inquit & nos credim.
 Sed dum uolunt & iudei ee xpiani. nec iudei sunt nec xpiani.
 Que & ad phendimus. A quo poteris ee iudicans de omnib. istis
 cognoscere. In hoc loco quidam nri codices. aliquot uersus
 habent. qui in greco ita leguntur. Que ad phendimus. & se
 cundum nram legem uolumus iudicare. transiens au lrisias
 tribunus cu multa ui demanib; nris eduxit. iubens accu
 satores ei uenire ante te quo possis ipse iudicans de omnib;
 istis cognoscere. & col. Confiteor au hoc tibi quod secundu
 sectam qua dicunt heresim. sic deseruo patrio meo.
 Melius legitur in greco. quod secundu uiam qua dicunt
 heresim. sic deseruo patrio. Que eni consequentia est
 eum qui grece locutus e dicere. secundu sectam qua di
 cunt heresim. Cu idem latine secta. quod heresim grece
 significat. sed ait sic deseruo patrio. Secundu illam
 uidelicet uiam. qua in rebus heresim. id e secta nuncu
 pant. quasi magis habeat p tinaciam que libet sectandi.
 qua industria recte dinoscendi. Quidam au ex asia iudei;
 iunge ad superiora. id e hi sunt qui me inuenerunt in tempore;

Biennio aut expleto. accepit successorem felix portium festum.
 Biennium dicitur conuersationis pauli in cesarea non in pre-
 sidatus felicis. Dicitur enim supra quod multis annis gen-
 ti illi fuerit iudex presertim. Cum historie narrent secun-
 do neronis Anno missum romam apostolum. Claudium
 uero cesarem eo tempore quo agrippam filium herodis.
 que angelus cesarem percussit. iudeorum regem constituerit.
 felicem quoque totius prouincie samarieque & galilee & re-
 gionis que dicitur trans iordanem procuratorem misisse.
 Nemo potest me illis donare. cesarem appello. Quod ap-
 pellat cesarem. & romam ire festinat. ideo facit ut pre-
 dicationi diutius insisteret. Cumque multis hinc credentibus
 atque omnibus coronatus iret ad christum. Agrippa rex & ber-
 nice descendit cesaream. Agrippa hic qui cum sorore
 uenit cesaream. filius est iudaei herodis agrippe.
 Quem ab angelo supra legimus interfectum. qui usque ad
 subuersionem hierosolymorum. regnum iudee tenuit. semp
 romanis amicus. & ab omni illa iudeorum seditione tu-
 tissimus. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa
 estimo me beatum apud te cum sis defensurus me hodie.
 Hunc uersum alia editio sic transtulit. Estimo me ipsum
 beatum apud te incipiens rationem reddere hodie. Quia
 hieronimo scio quocumque loco cum sua expositione sic positus
 est. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa. esti-
 mo me beatum. cum apud te sim hodie defendendus.
 Qui precipue nosti ciuitates que in iudeis sunt consuetudi-
 nes & questiones. Legerat enim illud esae. & beatus qui
 in aures loquitur audientis. & nouerat tantum orationis
 uerba proficere. quantum iudicis prudentia cognouisset.

Et occiderunt dicitur sententia
 uolendi q. est dicitur sententia
 ipse sententiam dicit. F
 uis pauli. In sanis de
 loco defendendi accepto
 probatur exertus sed de cons
 uer. sermo fieri. atq. on
 plicatore. In apostolu mutas
 Sed & dicitur in redemptio
 ore norum ancion. inq. hab
 Reat. In sic stulta. Inentia
 panta dicitur portos pau. to
 dicitur e. dicitur apostolus ut
 dicitur d. sic sobrii sumus uobis
 am p. l. m. f. can. f. can. ur
 eus. An respicit inuentionem
 Credit agrippa rex p. phos. f. ca
 ad ulando. in quidam p. uat. fed
 eni utpote iudeoru r. ca. d. leg
 uera locutus e. proph. d. sed
 p. tingere. id e. dnm xpm. ut
 q. in conione quadam cu me
 gatur. Sed de religionis auxil
 un romanu. ihu discipuli reple
 uerit illa crescere religionem
 tate uigilamus. dicitur de uer
 Melius loquitur contra d. m. d. n. q.
 Centon u. gubernatori d. n. u. d.
 Maudei ges. l. t. n. e. nauic.

Et cū occiderentur deluli sententiā. Alia editio dicit
occidendi q; eis deluli sententiā. idē qualiter occide-
rentur. ipse sententiam dedi. Festus magna uoce dixit
insanis paulē. Insanis depuabat quod homo uincu-
latus. loco defendendi accepto non de calumnia qua
premebatur exterius. sed de conscientia qua intus glori-
abatur. sermonē faceret. atq; omnia reuelationis qua de
psecutore in apostolū mutatus erat miracula pcurreret.

Sed & dispensatione nr̄i redemptoris ostensa. De resurrecti-
one mortuorū concionantis habitu. impetūq; differeret.

Reuera aut̄ sicut stulta amentia ē. qua filius prodigus.
patrem deserens porcos paut. ita & spiritalis. idē uera
amentia ē. de qua apostolus ait. Siue enī mente exce-
dimus dō. siue sobrii sumus uobis. & in cuius cōparatio-
nem psalmista canit. Beatus uir cuius ē nom̄ dñi spes
erit. & non respexit in uanitates & in sanias falsas.

Credis agrippa rex pph̄as. scio quia credis; Non hec
ad ulando. ut quidam putant. sed uere pro fatū; Agrippa
enī utpote iudeorū ritu. & legib; inbutus. credebat
uera locutos ēē proph̄as. sed ad quem eadem ueritas
ptingeret. idē dñm xpm̄. ut p̄fidus nesciebat. quā-
uis inconcione quadam cū iudeis habita dixisse le-
gatur. Sed de religionis auxilio premitis. cum orbem
iam romanū. ih̄u discipuli repleuerint; aut sine dī nutu
putamus illā crescere religionem. Et cū multis diebus
tarde nauigaremus. Lux deuenissemus contra chium.

Melius legitur contra chium. que ē insula contra asiā.

Centurio aut̄ gubernatori & nauclero magis credebat;

Nauclerus grece. Latine nauicularius dicitur;

Cūq; arrepta eēt nauis. et non possit conari inuentū. et cetera.
 Hęc alia translatio manifestius edidit. Et arrepta nauis
 cū non possent occurrere uento. cōmodata nauis flatibus
 colligere uela ceperunt. Tunc transcurrimus in sulam
 que dicitur caude. quā quā occupare non potuerunt. sed scapha
 missa adiuuare coeperunt nauem. precipitantes eā trahebant
 autē et ancōras timentes ne occurrerent infirmitatibus. Ex quo ostēditur.
 quia fūmibus amechō latere nauis utrumq; circa
 eiusdem anteriora dimissis anchoras. hisq; traherentur
 adiuuauerunt. sicut et in mōro. id ē in brittanico mari refrēnāde
 nauis. post ergum molaria. Taxa subuergere solent.
 hęc enī ad circūlandū nauigiū faciebant. ne posterior in
 cursu fūtes incidere. Solo etiā auditu terribiles. quod omnia
 ad se rapiant. unde salustius illis nomē atrax. tu dicit in pa
 sitū. Potuimus uix obtinere scapham. qua sublata ad iu
 torus utebantur. Scapha siue catos scophos ē nauica
 la leuis. ex uimine facta. et rudisq; corio contexta.
 Dicta autē grece a cōspiciendo. quod tali nauite. uel pirate. na
 uigio terras. et litora prospicere soleant. Hanc ergo cū
 p. adiuuanda nauis maiori deposuissent in mare. uix fluctu
 tu feruente potuerunt ne laberetur obtinere. Summissō
 uase sic ferebantur. Alia translatio sic ponit. timentes
 utiq; ne infirmitatem exciderent. laxantes autem nauita fere
 bantur. Adstitit enī mihi hac nocte angelus dñi. Hōis
 ipsū. dicendo iactabat. sed illos ad fidem prouocabat. Hanc
 etideo pelagus turbari pmissū ē. ut p. id. quod auditus non ē.
 et p. id. quod auditus ē. spiritalis in paulo gratia panderetur.
 Nisi huius nauis manserint uos salui fieri non potestis. et cetera.
 Quia in periculo naufragii. magis nauicarum scientia. qui

inuenta ipsa uentos typhonicos
 dicitur latine dicit uentus tem
 est enī grece. latine inflatio
 regerantur. ora dicit
 huius scō. temporibus. nō q
 dicit. et qui inuente tribulatione p
 dicit. temperant. et iustitiam. tot
 dicit. angulus coruscant. portu sal
 dicit. ita dicit. ut scō. p. id. f
 modo dilectionis. qua pectus alicui
 artemone secundum flatu. iustitiam
 p. id. ē. modici ueluti. dirigende p
 mentati. quā celeritate. Et cetera
 bitulassim. in p. id. ueluti
 dicit. quia grece mare talassia
 latus in mare p. id. et cetera. n
 de circū datum. Exprobra quide
 dicit. puppis uero soluebat. a u
 ita perit. quia non leui cursu f
 equis fundo. uolentem. infixa
 p. id. unda. uexante. constring
 in huius scō. dedit. quicū m
 neglexerit. quia proram. inter
 figit. in uento. operū sequenti
 fluctu. fluit. Sed huius nauis
 firi terra p. id. quia p. id.

Misit se contra ipsa uentus typhonicus;
Alia translatio latine dicit uentus tempesti
uus. Typhos enim grece. latine inflatio dicitur.

29^h

possit conari inuentu...
stius eelidit. Larrepta nau
mo. co modata nau flati bus
Tunc transcurrimus insulan
a occupare non potuit. sed scapha
autm. precingens ei tra helu
carrerent infirres. Exquo osten
latere nauis utrunq; circa
s anchoras. huiq; traherentur
id e in brittanico mari resse
lora saxa subungere soleat.
igiu faciebant. ne posterior in
cia auditu terribiles. quodam
illis non xtras. tu dicit in pa
scapham qua sublatu ad lu
sue castos scophos e nauica
rudoq; corio connecta.
uod tali nauite. uel pirate. na
ere soleant. Hanc ergo cu
deposuissent in mare. uix flece
aberlar. obtinere. Sum nullo
translatio sic ponit. tamen
laxantes ante nauica. fere
hac nocte angelus etc. Non se
ad fidem prouocabat. Non
e. utp id quod auditus non e
in pa lo gratia pandepol
dus fieri non potestis. etc.
agis nauitarum scientia qui

erant gnari maris. quā multū arma prodesse ualebant.
ideo leuius ferebant scapham quā nauis excedere.
E tēū lux inciperet fieri rogabat paulus omēs sumere cibos.
pulcherrimus in hoc loco patet allegorie sensus. cū paulus eos
quos de nauis fragio saluari pmissit. cibum sumere suasic.
& quia nocte media quattuor anchoras inter undarum
impetū regebantur. orta die terre sinū conscendunt. quia
nullus huius scēi tempestates. nisi qui pane urge pascentur. eua
dit. & qui in nocte tribulationū presentū sapientie & fortitu
dini. temperantie & iusticie. totis uirib; innititur. mox
dñi auxilio coruscante. portū salutis quē quēsierat conse
quitur. ita dū taxat. ut scēi rebus expectatus. flammam solū
modo dilectionis qua pectus cale faciat querat. Et leuato
artemone secundum flatū aure tendebant ad litus.
Artemo ē mochiū uelum dirigende potius nauis causa com
mentatū quā celeritatis. E tēū incidissemus in locum
bi thalassum. in pegerunt nauem. Bi thalassū bimaritimū
dicit. quia greci mare talassan uocant. Significat autē
litus in mare protentū. eodemq; mare se diuidente hinc in
de circū datum. Ex protra quidem fixa manebat in mobi
lis. puppis uero soluebatur a ui. maris. Ideo nauis
ista perit quia non leui cursū fluctib; sup lapsa ē. sed ipso
equoris fundo uolenter in fixa partem solo. retinetur.
partem unda ueicante confringitur. Iustus ē pfecto casus
animi huic scēo dedit. qui cū munchi desideria calcare
neglexerit. quia proram intentionis terre fixatus in
figit. totūq; operū sequentiū compagem curarum.
fluctib; soluit. Sed huius nauicule fragmentis qui eua
sere. terrā pstant. quia p gūtiū exemplis alii. se cautiū sagunt

...perent infirmitate. Ex quo ostendit
latere nauis utrumq; circa
anchoras hisq; trahere nauis
id ē in britannico mari refre
saxa subungere solent
giū faciebant ne posterior in
tia ductu terribiles. quodam
llis non xtra. tu dicit in pa
scapham qua sublata ad lu
sue castos scophos ē nauica
udoq; corio connecta.
uod tali nauis uel pirata ne
ere soleant. Hanc ergo cū
deposuissent in mare. uix fluct
aberat. domere. Summissis
translatio sic ponit. et men
laxantes anem. ita fere
hac nocte angelus est. Non se
ad fidem prouocabat. Hanc
ē. ut p id quod auditis non ē
s in pa lo gratia pandere
alu fieri non potest. & c.
agis nauicarum scientia qui

Cū congregasset autē paulus sarmentorū multitudinē & inposu-
it sup ignem, Egressus demar apostolus ignē propter fri-
gus accendit. quia corda illorū quos unctis tempestatum do-
cendo exemit. amoris ardore calefacit. Sarmenta enī sunt
dicta quelibet exortationū que ad accendendam caritatem
ualentia integritate decerpta scripturarū quasi frondib;
sunt excisa ramorum. Vipera a calore cū processisset inua-
sit manū eī. Quia spiritus immundus. flamma uirtutum
defidelū corda repulsus. doctorib; ueritatis. uenena persecu-
tionū infundere nititur quo manū saucia. id ē opus doctrine
spiritalis impediatur. Et ille quidem excutens bestiam in ignē.
nihil mali passus ē. Eodē igni quo suos fouit bestia combu-
rit quia isdem uirtutib; & scī proficiunt. & impu. cū suo auc-
tore inuclendo deficiunt. ut propheta ait. Zelus adprehen-
dit populū inēductū. & nunc ignis aduersarios comedit.
Contigit autē patrem publi febrib; & defrigeria uexatū iace-
re. & cā. Cur infirmū infidelem prece saluat. Quia mo-
theū trophiumq; fideles infirmos. unū medicinali arte re-
parat. Alterū extoto relinquit. nisi quia ille foras p miracu-
lū sanandus erat. qui uiuus intus non erat. Quo non indi-
gebant qui salubriter intus uuebant. Nauigauimus in ha-
ui alexandrina. que in insula hiemauerat. cui erat insigne
castorū. Credo primitus insigne castorū eē positū. sed uita
o librariorū. que. r. litteram adiectam. sicut frustra pa-
nis profrusta. & adpropiat pro adpropiat. sepe scriptum
in antiquissimis exemplaribus inuenimus. Ingreto enim pro
m signi castorū scriptū ē dioscoroi. Dioscoroi autē gemini
castores. id ē castor & pollux grece uo cantur. Testis ē urbs
colcorū que ab amfito & curcio geminorū aurigis facta. ex

omne dioscoroi cognominat
mari deos inuocant. quia inpro
mille inuau. uel autem app
Sunt gemine prosperi curfus sine
dram illa. appellatōne; h
tatione proscriptū uideamus
in fabule. Iouen in eugnu t
conjugem conuiprasse
habetur unde dicitur. Iste modo l
apostolus item eundem metatū inf
m. depolluem geminos procreasse
cū ē pētia propheta adparat u
pū istum. Sic autē uictor. & red
quā apostolus adfirmat. dicit spū p
prophete. Adnō dicitū eē cō memorat.
una & uoluntas & natura. eē dū d
spū. dū dū nōm intellegi. Neq; u
spū scī hęc dēto scripsit. quā p
dū alius fuit. sed dēto cuius & ipse
infide consummatū uirtutis ferē
calo et meminit. quasi solitariū.
dicit non simpliciter. PNEUM
ad dēto articuli. TOPHEOM
si dētoū prophete cō memo
tū. & iū. PNEUMATOC. Pa
quo pētib; psuadebat. Oport
scripturā nā pēlocutus spū scī.
Ac. 104. pēf dāuid de uicta. ofe
spū inproprietā dicit apostolis opē

eorū nomine dioscoria cognominata ē, Quos ob id gentiles
 in mari deos inuocant. quia in procligis nautarū. si solita
 rie stelle in nauū uel antennis apparuerint periculosi.
 Si uero gemine prosperi cursus sint nuntie. quarū aduentu
 fugari diram illā. appellatamq; helenam ferunt. In alia
 translatione proscriptū uidimus. cui erat signū iouis filis
 ferunt enī fabule iouem incignū transformatum. La
 dam theseri con iugem constuprasse. atq; inde natam
 helenam. unde dicitur; Iste modo latus ales. lē deos p̄ciuit
 amplexus. item eundem mutatu in stellam uitiaste. & casto
 rem. ac pollucem geminos procreasse. Quia bene sp̄s sc̄s lo
 cutus ē p̄ esaiā prophētā ad patres uros dicens. uade ad po
 pulū istum. & dic aure audialis. & reliqua. Hanc pphētiā
 quā apostolus adfirmat. asc̄o spū pronuntiatā. Ipse liber
 prophēte. ad nō dictū eē cō memorat. ex quo liquido ostendit
 una & uoluntas & natura eē dñi & sp̄s sc̄i. & in nuncupatione
 sp̄s. & iā dñi nom̄ intellegi. Neq; uero paulus aliū habens
 sp̄m sc̄m hęc de eo scripsit. qui in pphētis ante aduentum
 dñi alius fuit. sed de eo cuius & ipse particeps erat. & om̄s qui
 infide consummate uirtutis ferebantur. Unde & cū arti
 culo eī meminuit. quasi solitariū. & unū eē contestans. & sicut
 dicit non simpliciter. ΠΝΕΥΜΑ ΑΓΙΟΝ. id ē sp̄s sc̄s. sed cū
 addita mento articuli. ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΟ ΑΓΙΟΝ. hoc ē hic sp̄s
 sc̄s. & esaiam prophēte cō memorat cū articulata uoce
 dictū. ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. Petrus quoq; in eo sermone
 quo presentib; psuadebat. Oportuerat inquit compleri
 scripturā quā prelocutus sp̄s sc̄s. id ē. ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΟ
 ΑΓΙΟΝ. per os dauid de uela ostendens & ipse eundem
 sp̄m in prophētis & in apostolis operatū. hęc debet didimi

armenorum multitudinem
 apostolus igne
 illorum quos unchis tempestatum
 ore cale facit. Sarmata enim
 que ad decem diendam cartagen
 scripturarum quasi fronde
 ipera ad lore cu processu
 immundus. flamma uirtutum
 doctorib; uertat. uenera pleci
 manu saucia. id ē opus doctrine
 uident executionis bestiam in igne
 gnū quo suos fons bestia combu
 proficiunt. & impu cū suo auc
 prophēta ait. Zelus adprehen
 ignis aduersarios comedit.
 rib; & defintoria ueracu uice
 lelem prece saluat. Quia mo
 mos. unū medicinali arte re
 ut. nisi quia ille foras p̄miracu
 terius non erat. Quo non inchi
 uuebant. Nauigauimus in uia
 hiemauerat. cui erat insigne
 signe castorū eē positū. sed uia
 adiectam. sicut frustra pa
 ro ad propiat. sepe scriptam
 inuenimus. Ingreto enim pro
 dioscori. dioscori au gemini
 grece uo cantur. Testis ē uob
 uo geminorū aurigis facta

libris excerpta hunc inuicem opusculis teneant locum.
Ingrassatum est enim cor populi huius. auribus grauitate audierunt.
Reputamus constantiam cordis & grauitatem aurium nature
esse non uoluntatis. subiungit culpam arbitrii & dicit. Et oculos
suos compresserunt ne forte uideant oculis. id est ipsi meritis
precedentibus causa fuerunt. ut eis oculos clauderent. uel ad
superiora iungendum est. dicente domino ad prophetam. Uade ad populum
istum & peccata quibus cecitatem meruerunt illis inpro-
pera si forte uel sic audire ad me conuertere dignentur.
Mansit autem biennio toto in suo conducto. id est in hospitio quod
ipse sibi condixerat. christum omnibus predicabat. non solum qui-
dem iudeis. sed & gentibus quas illis reprobatis dixerat
esse saluandas. Et docens quae sunt de domino ihesu christo cum omni
fiducia sine prohibitione. Non solum rome predicare
prohibitus non est. sed nec dum neronis imperio roborato.
nec in tanta erumpente scelera quanta de eo narrant
historiae dimissus est uicem angelum christi. in occidentis
quoque partibus predicaretur. sicut ipse romanis ait.
Nunc autem proficiscar in hierusalem ministrare sanctis. & paulo
post. Hoc igitur cum consummauero proficiscar per uos
in hispaniam. postea ei idem ultimus & neronis anno uolentis
ab eo martirio coronatus est. quod utrumque in secunda ad
timotheum epistola. quam passurus de uinculis dicitat expo-
nit. In prima inquit me defensione. nemo mihi adfuit
sed omnes me dereliquerunt. Dominus autem adstetit & confortauit
me ut per me predicatio impleretur. & audirent omnes gentes
& liberatus sum de ore leonis. manifestissime propter crude-
litatem neronem leonem esse significans. & insequentibus & sal-
uauit me. & saluum faciat in regnum caelestium.

quod sicut presens sibi sententia in
quod in eadem epistola promiser
nisi tempus meae resolutionis
non erant. cor sum consumma
Athenae ager sanguinis. du
Iude aduistra leu plagam ma
ita iudeorum consilium mortuo
a regit alios subdico parte fact
minor cognominato. absq; omni
adocta struamq; pro grediat
nari. cuius prouinciae sunt. phry
bithonia galatia. & alie multae
tot ciuitas est uocatur asia. Agri
nare magni sinuq; arabiam.
nare. americhae oceanum. ab occi
caus inferiorem partem natus d
Amplexu suo determinat. consue
Ab asia. pelusiacum. c. lx. p. in ur
sam inter insulas quidam leg
findente nilo utriq; tramite
deq; multi graec littere uocu
nere aegyptu mensura ab un
magn. findit. in latere adco no
pelusiacum. c. lx. p. in ur
naris rubri quiperficus. de u
Abi gentes multas. mo. abitas. b
sarraceni. aliaq; qua plurim
interpretatur. eo quod su
pres. graec. hoc tem. graeci. eude

Quod scilicet presens sibi sentire & imminere martirium.
 Unde in eadem epistola premiserat. Ego enim iam im-
 molor & tempus mee resolutionis instat. Bonum certa-
 men certavi. cursum consummaui fidem seruauimus. **Am.**
Achel demac ager sanguinis. qui hodie monstratur.
Inetia. ad australem plagam montis sion. & actenus
 iuxta iudeorum consilium mortuos ignobiles alios ter-
 ra tegit alios sub diuo putre facit. Asia regio que
 minor cognominatur absq; orientali parte. qua ad eip-
 padocia siriamaq; pro greditur. undiq; circumdata e-
 mari. cuius prouincie sunt. phrygia. pamphilia. cilicia.
 licdonia. galacia. & alie multe. sed specialiter ubi eph-
 sus ciuitas e uocatur asia. Aegyptus a septen trione
 mare magnu sinuq; arabicum. Ab oriente rubrum
 mare. a meridie oceanum. ab occasu libram habet.
 cuius inferiorem partem nilus dextra leuaq; diuisus.
 amplexu suo determinat. conopica hostio ab africa
 ab asia pelusiaco. c. lxx. ^{p. passu} interuallo. qua obicui-
 sum inter insulas qui clam aegyptu reuolere. ita
 findente nilo utriq; tramite. terre figuram efficit.
 Ideoq; multi grece littere uocabulo deltam appella-
 uere aegyptu mensura ab unitate ateri. unde se pri-
 mum ^{passu} findit. in latere ad conopicam hostiu. c. lxx. m.
 p. ad pelusiacum. c. lxi. Arabia regio inter sinum
 maris rubri qui persicus. & eu qui arabicus uocatur.
 habet gentes multas. moabitas. ammanitas. idumeos.
 sarracenos. aliasq; qua plurimos. Arabia au sacra
 interpretari dicitur. eo quod sit regio turifera odo-
 res creans. hinc eam greci eudemou. nri beatam uocauerunt.

• Aethiopia regio. ab indico flumine consurgens iuxta egyptum inter nilum. & oceanum. in meridie sub ipsa solis uicinitate iacet. quorum tres sunt populi. hesperii occidentales. garamantes tripolis inchi orientis. Antiochia. ciuitas syrie coeles. in qua barnabas & paulus apostoli sunt ordinati. Est & alia in persia provincia asie. in qua idem predicantes iudei dixerunt. Uobis oportebat primum loqui uerbum dei. sed quomodo repulistis illud. & cetera. Alexandria ciuitas egypti que quondam. noo dicebatur inter egyptum africanum & mare quasi claustrum posita. in qua beati marci euangeliste tumulus hodieque in ecclesia ueneratur. Alothus oppidum in signe palestine. quod hebraice uocatur esdod. & est una de quinque olim ciuitatibus allopilorum. At talia ciuitas pamphiliensis maritima. Amphipolis ciuitas macedonie. est & altera eiusdem nominis in syria. appollonia ciuitas. & ipsa macedonie. & est altera in provincia affrica que dicitur pentapolis. Athene. ciuitas in achia philosophie dicata studium. que cum una sit plurali numero semper appellari solent. cuius pireus portus semper templi quondam muro communitus fuisse describitur. Ariopagus. athenarum curia queque interpretatur uilla martis quod ipse ibi quondam ad uodecim dies iudicatus sit. Assos ciuitas asie maritima eadem appollonia dicta. Antipatris. ciuitas palestine. nunc diruta quam herodes rex iudee ex patris sui nomine uocauerat. Appii forum. nomen fori romae ab appio quondam consule tractum a quo & uia appia cognominata est. Babilon metropolis regni

calixtus

calixtus ab eorum qui edificauit
de uisite sunt aqua & regio eorum
uocatur hinc fuisse potentissimam
quodam sciam ab angulo usque
in mare tenuisse passum. ut e
Luce refert herodotus & multi
res conspiciunt. At au uel
e turris que post diluuium edificata
passum tenere dicitur. Cuius post
fictiles remanisse & ob bestias que
tandem reuoluerunt ei traduntur.
asie uocatur que quondam bib
donia dicta est ipsa est. Amior f
agalana. determinata habet a
nunt. Serua ciuitas in maced
nobiliter accepit. Cappadocia
idei ad septentrionem. Circa
alia pentapoliuana uocatur
maxime fulgeat. Ierone
appollonia ipsa que cirene
quondam urbis nobilis. uocatur
Ciprus infula in mari pamph
oppidum insignis. famosaque. d
in eo primo huius malle in
proxiu est in finibus. alia que pro
nari. Uocatur prouincie asie
secut. Amantius cuius m
corle sequit. Charra ciuitas m
quasi claustrum quod nos autem hosp

caldeorum. ubi eorū qui edificauerunt turrem lingue
 diuise sunt. aqua & regio circū posita babilonia
 uocatur hanc fuisse potentissimam & cum pestribus
 p̄ quadrum sitam ab angulo usq; ad angulum muri.
 xvi. milia tenuisse passuū. id est simul p̄ circuitū.
 Lxiii. refert herodotus & multi alii qui grecias histo-
 rias conscripserunt. Arx autē id ē capitoliū illius urbis
 ē turris que post diluuiū edificata quattuor milia
 passuū tenere dicitur. cuius post ruinam muri tantū
 fictiles remansisse & ob bestias que illic abundant cap-
 tandas recuperari eē traduntur. Bithynia prouincia
 asie minoris que & quondam bithynia & deinde migi-
 donia dicta ē ipsa ē & maior frigia hiera flumine
 agalata determinata habet ciuitatem eiusdem no-
 minis. Beroea ciuitas in machedonia que uerbu dñi
 nobiliter accepit. Cappadocia regio in capite syrie.
 id ē ad septentrionem. Cyrene cū in libia cuius regio
 & iā pentapolitana uocatur. eo quod quinq; urbib;
 maxime fulgeat. Berenice arsinoe p̄ tholomaide.
 appollonia ipsa q; cyrene. Creta grece insula centū
 quondam urbib; nobilis. unde & ecantopolis dicta est.
 Cyprus insula in mari pamphilio quindecim quondam
 oppidū insignis. famosa q; diuitis & maxime aeris.
 Ibi enī primo huius metalli inuentio & utilitas fuit cui
 proximū ē in finib; cilicie promontoriū & oppidum ue-
 neris. Cilicie prouincie asie quā cignus annis inter-
 secat & mons Amanus cuius meminit salomon asiria
 coele separat. Charra cū mesopotamis apud romanos
 crassi clade. apud nos autē hospitio habraham patriarche.

& parentis eius morte nobilis. Chaldeorū regio inter ba-
biloniā & arabiam. tigrin. & eufraten. Chanaan filius
cham obtinuit terrā a sidone usq; ad galiam quam iudei
deinceps possederunt eiectis chananeis. Cesaree ciuita-
tes duę sunt in terra reppmissionis una cesarea palestine.
in litore maris magni sita que quondā pyrros idē tur-
ris stratonis dicta ē. sed ab herode rege iudee nobilius &
pulchrius & contra uim maris multo utilius exstructa.
in honorem cesaris augusti cesarea cognominata ē. cui
& iā templū in ea marmore albo construxit. In qua ne-
pus eius herodes ab angelo percussus. Cornelius centurio
baptizatus & agabus propheta zona pauli ligatus est.
Altera uero cesarea philippi. cuius euangelii scriptura me-
minit. ad radices montis libani. ubi iordanis fontes sunt.
in philippo tetrarchia eiusdem regionis facta. & in honore
triberi cesaris cognominata ē. Sed & tertia cesarea cap-
padoeie metropolis ē cuius lucas ita meminit perfectus ē
ab epheso. & descendens cesareā ascendit & salutauit ecclesiā.
Corinthus ciuitas achaie maritima. Ceneris portus corinthi-
orū ciuitatis. Chio insula ante bithiniam. cuius nomē
sira lingua mastice designat. Eo quod ibi mastix
gignitur hanc aliqui chian appellauerunt. achione nim-
pha. Chidus. insula contra asiam. Coos nobilissima
contra asiā insula adiccens prouincie attice & est ei-
usdem nominis oppidum in insula calumna. Damascus
nobilis urbs foenicis que & quondam in omni syria tenuit
principatum. & nunc sarrazenorum metropolis ē phibē.
unde & rex eorū mauuias. famosam in ea sibi sueq; genti
basilicam dicauit xpianis. In circuitu ciuib; beati baptiste

lohanis ecclesiam frequentantibus.
prouincie. Clamite. principes p
appellati. Ephesios. Ima. Ionum
quodam beatus euangelista ioh
ca. die trade sup iuxta septen
coronia meridiana licon
ab oriente cappadoeia. Attingit
quatuor maior smirnam habet m
prouincia syrie. cuius partes su
& alie plurime regiones. Galile
gentium uicinia finib; titorū
area tiberiadem. & fagnū gene
Galileia ciuitas insignis palestine. qu
nobilis chananeorum ad meridiem
ux. fin dionetorū uestigia denon
cernitur in alio loco pro illa que
Galicie prouincia. alie agallu
In auge lū arege bithinie cui
uictoria diuiserunt. sicq; de
gallo greci. postea galate su
uictoria quedam achaie que
uocata ē quondam attica ci
ciuitas ē. Hierusalem. metr
que nunc ab helio hadriano ce
ton. in ore situ restaurauerit
cuius opus factū ē ut loca scā
& resurrexerit. sed in uentio
fra urben. uentia. nunc eius
onali circū uentia. Hadriano

iohannis ecclesiam frequentantibus. Derbe. ciuitas licaonie
 prouincie. Elamite. principes persidis abelam filio sem.
 appellati. Ephesus. amazonum opus cui in asia ubi re
 quiescit beatus euangelista iohannes. Frigia prouin
 tia asie troade sup iecta septentrionali sua parte galatie
 contermina meridiana licaonie. & pisidie. migdoneque
 ab oriente cappadocia attingit. Due sunt au frigie
 quaru maior smirnam habet. minor uero ilium. foenicia
 prouincia syrie. cuius partes sunt samaria & galilea
 & alie plurime regiones. Galilee due sunt. una galilea
 gentium uicina finib; tritoru. in tribu neptiali. altera
 circa trberiadem. & stagnu genesareth in tribu Zabulon.
 Gaza ciuitas insignis palestine. que apud ueteres erat ter
 minus chananeorum ad meridiem. sed antaque gaze locum
 uix fundamentoru uestigia demonstrant. Hec au que nunc
 cernitur in alio loco pro illa que corruit in edificata est.
 Galatie prouincia asie a gallis uocabulum trahens. qui
 in auxiliu arege birthinie euocati regnu. cu eo pacta
 uictoria diuiserunt. sicq; deinde grecis admixti primo
 gallo greci. postea galate sunt appellati. Grecia pro
 uincia quedam achais que a grecis scriptorib; hellas
 uocata e quondam atica dicta in qua athenarum
 ciuitas e. Hierusalem. metropolis quondam totius iudee.
 que nunc ab helio hadriano cesare quod eam atico destruc
 tam latiore situ restaurauerit. helia cognominata est.
 cuius opere factu e ut loca sca. ide dominice passionis
 & resurrectionis. sed & inuentionis sce crucis quondam in
 fra urbem iacentia. nunc eiusdem urbis muro septentri
 onali circu dentur. Hadrianus cui in bihantio regione africe;

te nobilis. Chaldeoru regio inter
 tigrin. & eufraten. Chanaan filius
 a asidone usq; ad galiam quam uocant
 & etietas chananeis. Cesarea ciuitas
 & reuissionis una cesarea palestine
 uista que quonda pirus id e tur
 sed ab herode rege iudee nobilius &
 um maris multo ualidius exstructa.
 augusta cesarea cognominata e. cui
 urmore albo construxit. In qua ne
 gelo p cussus. Cornelius centurio
 propheta zona pauli ligatus est.
 philippi. cuius euangeli scriptura me
 as libani. ubi iordanis fontes sunt.
 usdem regionis facta. & in honore
 nata e. Sed & tertia cesarea cap
 us lucas ita meminit pfectus e
 cesarea ascendit & saluauit ecclesiam
 artama. Ceneris portus corinthi
 nsula ante birthiniam. cuius nom
 n designat. Eo quod ibi mastix
 u chium appellauerit. achione nim
 contra asiam. Coos nobilissima
 adiacens prouincie atice. & est ei
 m insula calumna. Damascus
 ue & quondam in omni syria tenuit
 sarra cenorum metropolis ee phid
 uas famosam. in ea sibi sueq; genti
 ans. In circuitu cuius. beata baptista

Hadria nomen maris contra rauennam quod per hostia
phadi fluminis intratur sumto uocabulo ab hadria pro
xima ciuitate. que eiusdem mari nomen etiam hadriatica
dedit. Iudea aliquando tota terra duodecim tribuum
appellatur. aliquando due tantum tribus que quondam
iuda uocantur. Ad distinctionem galilee et samarie aliarumque;
in terra re promissionis regionum et notandum. apud histo
ricos quod iudea ad palestinam. galilea uero et samaria
ad foenicem pertineant. Joppe oppidum palestine maritimum
in tribu dan. ubi hodieque saxa monstrantur in litore in qui
bus andromeda religata persei quondam uiri sui fertur
liberata presidio. Iconium cum celeberrima liconie. et
altera incilicia. Italia regio et patria romanorum.
ab italo rege uocabulum trahens. que ab africo et borea
mari magno cincta. reliqua alpium obicibus obstruit.
Libie prouincie due sunt. una libia cyrenaica. de qua dic
tum est. et partes libie. que est circa cirenen. hee post
aegyptum in parte affricae prima est. et mari libico cogno
men dedit. postquam libia ahiopum usque ad merichianum
per tingens oceanum. Lydda ciuitas palestine in litore
maris magni sita que nunc diospolis appellatur.
Lyconia prouincia asie est etiam eiusdem nominis ciuitas in fri
gia minore. Lystra cum liconie. Lycia prouincia asie
Lasea cum litoraria crete insule. iuxta locum qui uocatur
boni portus. ut ipse lucas exponit. pro qua quidam corrup
te talassa legunt. Mons oliueti ad orientem hierusalem
torrente cedron interfluente. ubi ultima domini uestigia
homo impressa hodieque monstrantur. cumque terra eadem
cotidie a credentibus hauriatur. Nihilominus tamen eadem

sa uestigia profinum statum con
cu ecclesia in cuius medio sunt ro
tum quere condiderunt. Summu
hinc propter domina corporis
et non canerari potuit. sed tra
de pater apertum. Medi ama
Sunt in inter flumen in dem et fl
iste amonit euaso usque ad mar
A rancia parua affrica per side
sita ciuitas sepe media nomi
regio inter flumina tigris et
hinc grece in medio fluminis est
hinc ad meridem succedit babil
us sine apria eudem. Mach
etropolim. cuius nunc ruine ta
ubi moyses apud iethro socrum
prouincia asie. nunc acolis di
nominis iuxta flumen danubio
transisse ex europa moyses
appellatur in asia nisi fr
na prouincia grecorum
andri magni nobilior facta
tra asiam que proximo con
Miles. cum in asia maritima
dri in nra se creta: ubi paulus
Est et insula ignobilis nominis
tonio. Hareth. uculus in
thabor. Hic et domus nra in na
ecclesia in eo quo angelus

sc̄a uestigia pristinum statū continuo recipiunt. Deniq;
 cū ecclesia incuius medio sunt rotundo schemate & pulcher
 rimo opere conderetur. Summum tantum cacumen ut per
 hibent. propter dominici corporis meatum. nullomodo con
 tegi & concamerari potuit. sed transitus eius iter ad celum
 usq; patet apertum. Medi amadaï filio iafeth appellati.
 sunt aut̄ inter flumen indum & flumen tigrim. Regiones
 iste a monte caucaso usq; ad mare rubrum pertingentes.
 A racusia parthia assyria persida. & media quas scriptura
 sacra uniuersas sepe mecha nomine uocat. Mesopotamia
 regio. inter flumina tigrim & eufraten. que & ipso uoca
 bulo grece in medio fluminū esse posita monstratur.
 huic ad meridiem succedit babylonia. Demde caldea no
 uissime arabia eudemon. machian. cui iuxta arnonem.
 & areopolim. cuius nunc ruine tantū modo demonstrantur.
 ubi moyses apud iethro socerum suū exulabat. Misia
 prouincia asie. nunc aeolis dicta. est & altera eiusdem
 nominis iuxta flumen danubium. sunt que auctores
 transisse ex europa moeseas & brigas & thinos aquibus
 appellantur in asia mrsi frigis & bithyni. Machedo
 nia prouincia grecorum nobilissima & uirtutib; alex
 andri magni nobilior facta. Mytilene insula con
 tra asiam que a proximo continente ab est. vii. d. p̄.
 Milcus. cui in asia maritima decem stadiis ab ostio me
 dri amnis sc̄a creta ubi paulus ephesiorum maiores alloquit̄.
 Est & insula ignobilis nominis eiusdem in mari aegeo uel
 ionio. Nazareth. uiculus in galilea iuxta montem
 thabor. Unde & dñs n̄r ih̄s nazarenus est uocatus. habetq;
 ecclesia in loco quo angelus ad beatam mariā euangeli

haturus intravit. sed & aliam ubi dñs ē nitori tus. Neapolis
ciū carie que ē prouincia asie. Parthi inter flumen Indū
quod est ab oriente & inter flumen tigrim quod est ab occasu
siti sunt ut supra dictū est. Pontus regio multarū gentium
iuxta mare ponticum quod asiam & europam determinat.
& propter plurimam ostiorum danubi infusione dulcius
ceteris ēē cognoscitur. Pamphilia prouincia asie. Phasus ci
uitas maritima in cipro insula. ueneris quondam sacris car
minibusq; pollarum famosaq; frequenta terre motu lapsa.
nunc ruinarū tantū uestigiis quid olim fuerit ostendit.
Perge. ciū pamphilię prouincię. Pisidia prouincia asie.
Philippis. ciū in prima parte machedonie. Patara. ciū
licie prouincia in asia. Photolomais. ciū iudeę maritima
prope montem carmelum. que quondam Acho dicta ē. est
altera ptolemais in pentapoli prouincia affricę cuius supra
memini. Puteolis. ciū colonia campanie eadem dicta arca
dia. Roma. urbs in italia totius quondam orbis domina.
& conditoris sui romuli nomine sic uocata quā propter
eximiam uirtutem pleriq; scriptorum quasi sola ēē urbē
appellare malebant. Rhodus cycladum insularum nobilis
sima & ab oriente prima quondam ophiusa uocata. In qua
urbs eiusdem nominis fuit aereo coloseo famosa. lxx. cubi
torum altitudinis. distat autē a portu asie. xx. milibus passuū.
Regium. ciuitas sicilię maritima. xx. milib; passuum. a pro
montorio peloero secreta cuius nomen grece interpretatur
disruptio. eo quod hec sicilię pars quondam brutio agro ita
licę coherens. mox inter fuso mari sit auulsa. xv. passuū.
in longitudine freato. in latitudine autē. m. d. iuxta colum
nam regiam in quo freato ē scopulus scylla item carypdis

inter asiam & europam. Ambo clari sunt
propter inuicem montes sicut pos
quod etiam fuit. ac uirtute quam
nuda inter iudea & galileam u
regis filio in honorem dago
dicitur. Augusta uocata ē. Sic
neapolis dicta. iuxta sepulchrum
regis uocabulum sumpsit. iuxta
lari ad puteum loquitur. ubi nunc
ex latere montis garum. Sina
sine arabiam in deserto qui alio no
nunc dicitur. & fecerunt utulu
sine factu scripserit. Saronas
peteris regie. acsarea palestina
per angens. & est hodie locus palce
que iuxta solis qualitatem pōro p
fructus germinant. sed & inter
ziberadis regio saronis appellat
est. insignis olim terminus chan
iuxta libani montis ortu sita
Seleucia ciuitas sirię nobilis
icene sita. Salaminis. ciū in
ta dicta. quā traiani
interfectis omnibus ac colis de
insula in pacis sico sinu. Sira
aron regi ē inter flumen eu
ad portu ptingens. habet
comageni pheniciam. & pa
& nabatheorum sunt gente

mare uerticosum ambo clara seuttia; Samaria cũ regalis
 inisr̄ in uertice montis somer posita. sed & omnis regio
 que circa eam fuit. ac uitate quondam nomen acceperat.
 media inter iudeã & galileam iacens. haec ab herode
 antipatri filio inhonorem augusti cesaris. greco nomine
 sebastia. ^{idē} augusta uocata ē. Sichem ciuitas iacob. nunc
 neapolis dicta. iuxta sepulchrum ioseph que a filio emmor
 regis sui uocabulū sumpsit. iuxta quā dñs samaritane mu
 lieri ad puteū loquitur. ubi nunc ecclesia fabri cata est
 ex latere montis garizim. Sina mons in regione madian
 sup arabiam in deserto qui alio nomine horeb appellatur.
 Unde dicitur. & fecerunt utulū in horeb. cũ hoc moyses in
 sina factū scripserit. Saronas quod interpretatur cam
 pestris regio ē a cesarea palestine. usq; ad oppidum ioppe
 per tingens. & est hodie locus pascendis gre gibus aptus.
 que iuxta solis qualitatem p̄tro predicante fidei continuo
 fructus germinauit. sed & inter montem thabor & stagnū
 taberiadis regio saronis appellatur. Sidon. urbs foeni
 cis. insignis olim terminus chananaeorum ad aqui lonem.
 iuxta libani montis ortū sita & ipsa artifex uetri.
 Seleucia ciuitas sirię nobilis in promontorio sirię anti
 ochię sita. Salaminis cũ in c̄pro insula nunc constan
 tia dicta. quā traiani principis tempore iudei
 interfectis omnibus ac colis deleuerunt. Samo thracia
 insula in pacasico sinu. Siria que hebraice dicitur
 aran regio ē inter flumen eufraten & mare magnum
 usq; ad aegiptū p̄tingens. habet maximas prouincias
 com magenam pheniciam. & palestinam absq; sarracenis
 & nabatheis quorum sunt gentes dōo decim .;

Saliam ubi dñs ē nudi tuf. In
 aia asie. parthi inter flumen
 ter flumen tigrim quod est abocata
 est. Pontus regio multarū gentium
 quod asiam & europam determinat
 orum danubi infusione dulcius
 amphilia prouincia asie. phasus
 o insula ueneris quondam sacra car
 esaq; frequenta terre motu lapsa
 est quis quid olim fuerit ostendit.
 rauncie. p̄sicia prouincia asie
 parte macedonie. p̄atra cũ
 photolomais cũ iudeę maritane
 que quondam ieho dicta ē est
 poli prouincia affricę cuius supra
 omnia campanie eadem dicta area
 a totius quondam orbis domina
 mine sic uocata quā propter
 q; scriptorum quasi sola ē urbe
 rhodus cicladum insularum nobilis
 a quondam ophiusa uocata. In qua
 uit aere coloseo famosi. lxx. cubi
 at uī apertu asie. xx. milibus passū.
 maritima. xx. milib. passuum. ap̄ro
 ka cuius nomen grece interpretatur
 icaly p̄ri quodam brutio agro ra
 r fuso maris sit. uulsa. xv. passū.
 nlatitudine. iij. m. d. iuxta colum
 eo ē scopulis scilla item caripph

Samo insula in mari aegeo in qua reperta prius fictilia
uasa traduntur. unde & uasa samia appellata sunt.
Smirna ciuitas licie prouincie. in asia cuius lucas memi-
nit. & pelagus cilicie. & pamphlie. nauigantes uenimus
in smirnam licie. pro quo aliqui cochices habent. uenimus
lystram que est cilicie. Porro hieronimus in libro hebre-
orum nominum. smirnam ponit & interpretatur amarum.
Salamon ciuitas maritima crete insula. Syrtes hareno-
sa in mari magno loca multum terribilia. & meluenda eo
quod ad se omnia diripere soleant & ad pro pinquanti ua-
doso mari hereant. hec autem ad mare aegyptum uicine sunt.
& pariter admiscentur. S. vacuse metropolis sicilie.
sub promontorio pachino. siquidem sicilia ipsa tribus
distincta promontoriis. Unde & tri angula specie
trinactria quondam uocata. mox asiculo rege sicilia
dicta est. primum promontorium dicitur pelorum. & aspec-
tat ad aquilonem. cui messana ciuitas proxima est.
& aduersum hec italia promontorium cenus duodecim
stadiorum interuallo. Secundum dicitur pachinum
quod respicit ad euronothum. tertium appellatur libi-
beum ciuitatem eiusdem nominis habens & dirigitur in
occasionem. Iarsus ciuitas metropolis cilicie prouincie
paulo apostolo gloriosa. Iyrus metropolis phoenicis in
tribu nep tali. xxmo prope miliario a cesarea philippi.
hec quondam insula fuit. pro alto mari septingentis
passibus diuisa. sed ab alexandro terre continens facta
est propter expugnationem. multis in breui frelo agge-
ribus conportatis. cuius maxime nobilitas concilio atque
purpura constat. Iroas ciuitas asie maritima eadem

antigenia dicta. Thare ci-
uitas asie templo quondam ad-
erat alla lydia. porro rep-
dit que in philippis fidem xp-
ciuitas machedonie. Thero-
ciuitas mutuanis. quod
fecerat. ludos scenicos con-
ciuitas in actus apost-
o demum famuli xpi.

antagonia dicta. In matre ciuitas lydie que est pro
 uincia asie templo quondam aescu lapi famosa.
 cuius erat illa lydia. porfiropolis. id est purpure uen
 ditrix. que in phlippis fidem xpi suscepit. Thessalo
 nica ciuitas machedonie. Theatrum locus ab specta
 culo uocabulum mutuans. quod in eo populus stans desup
 atq; spectans. ludos scenicos contemplantur
**EX PLI CIT IN ACTVS APOSTOLO RVM. EXPOSITI
 O BEDANI FAMVLI XPI. AMEN**

ingeo in qua reperta prius fuerit
 & uasa samia appellata sunt.
 prouincie in asia cuius lucas men
 & panphlie. nauigantes uenimus
 quo aliqui cochices habent. uenimus
 Porro hieronimus in libro hebre
 ram ponit & interpretatur amaru
 ma cras insula. Syres hereno
 multa terribilia. & maledicta co
 dere soleant & adpropinquanti ua
 au ad mare aegyptum uenire su
 . Syracuse metropolis sicilie.
 no. siquidem sicilia ipsa tribu e
 f. Unde & tri angula specie
 ata: mox asiculo rege sicilia
 toru dicitur pelorum. & aspec
 ssana ciuitas proxima est.
 romontoriu cenus duodecim
 Secunda dicitur pachnum
 thum. tertium appellatur lesb
 m nominis habens & dicitur in
 as metropolis alie prouincie
 ia. Itris metropolis phoenicis in
 ope milu. ario acesarea philippi.
 ut. prealto mari septingentis
 alexandro terre continens facta
 me. multas in breui spatio aggre
 is maxime nobilitas concilio de
 as ciuitas die martina eade

